

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Rituály spojené s kouřením marihuany

bakalářská práce

Autor práce: Lenka Pavlišňáková
Studijní program: Rehabilitace
Studijní obor: Prevence a rehabilitace sociální patologie

Vedoucí práce: Mgr. Alena Kajanová, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 17. 8. 2012

Abstrakt

Jelikož se obliba konopí v České republice stále zvětšuje, roste potřeba dozvědět se o jejích uživatelích více informací. Proto jsem se rozhodla psát bakalářskou práci právě o fenoménu užívání marihuany.

Teoretická část se zaměřuje na konopí jako rostlinu. Je zde uvedena taxonomie a popis rostliny a také účinné látky, které obsahuje. Dále jsem uvedla různé způsoby užití konopí a projevy intoxikace. Poté se práce věnuje pojmu rituál, konkrétně jeho definici, kvalifikaci a jeho funkcím. Vše je spojeno s užíváním konopí v historii. Poslední dvě kapitoly se zabývají rituálním užíváním konopí v čase. Zatímco v historii byla marihuana záležitostí pouze některých vrstev lidí (jazzový hudebníci, hippies), dnes kouří marihuanu velký počet lidí bez ohledu na společenské postavení či věk.

Výzkum byl proveden pomocí kvalitativního šetření, které probíhalo metodou narativních rozhovorů doprovázených pozorováním. Rozhovory proběhly s pravidelnými uživateli konopí a měly za cíl identifikovat rituály spojené s jeho užíváním.

Výsledky byly zpracovány pomocí techniky vytváření trsů, což vytvořilo celkem pět okruhů, které splňují aspekty rituálního chování. Tyto okruhy se týkají prvního experimentu s marihuanou, přípravy marihuany k užití, počtu přítomných lidí při intoxikaci a nejběžnějších místech a času užití.

Celkově by měly výsledky práce posloužit široké veřejnosti k lepšímu pochopení problematiky užívání konopí.

Abstract

As the popularity of cannabis in the Czech Republic is increasing, the need to gather more information about its users is also growing. So I decided to write a bachelor thesis about the phenomenon of marijuana use.

The theoretical part is focused on the cannabis plant. The taxonomy and description of the plant is presented here as well as the active substances it contains. I also pointed out various ways of use of cannabis and symptoms of intoxication. Then the thesis focuses on the concept of ritual, specifically its definition, qualifications and functions. Everything is linked with cannabis use in history. The last two chapters deal with the ritual use of cannabis during time. While in history marijuana was only a matter of some classes of people (jazz musicians, hippies), today a large number of people regardless their social status or age smoke marijuana.

The qualitative survey was used as a research method, which was conducted through narrative interviews accompanied by observation. Interviews were conducted with regular cannabis users and their aim was to identify the rituals associated with its use.

The results were processed using techniques for creating clusters which constituted a total of five areas that meet the aspects of ritual behavior. These areas relate to first experiment with marijuana, marijuana preparations for use, number of people present during intoxication and the common places and time of use.

All results of this thesis should serve the general public to understand better the issue of cannabis use.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 17. 8. 2012

.....

Lenka Pavlišnáková

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce, Mgr. Aleně Kajanové, PhD., za trpělivost, věnovaný čas a odborné vedení, které mi poskytla při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mi byli při psaní bakalářské práce oporou.

Obsah

ÚVOD

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	12
1.1 Konopí/marihuana.....	12
1.1.1 Taxonomie a popis.....	12
1.1.2 Účinné složky.....	13
1.2 Užívání marihuany.....	14
1.2.1 Způsoby užívání.....	14
1.2.2 Intoxikace.....	15
1.3 Rituál.....	18
1.4 Rituály spojené s užíváním marihuany v historii.....	21
1.5 Rituály spojené s užíváním marihuany v současnosti.....	23
2 CÍL PRÁCE.....	24
2.1 Cíl práce.....	24
2.2 Výzkumná otázka.....	24
3 METODIKA VÝZKUMU.....	25
3.1 Použité metody a techniky výzkumu.....	25
3.2 Charakteristika výzkumného vzorku.....	26
3.2.1 Způsob výběru výzkumného vzorku.....	26
4 VÝSLEDKY.....	27
4.1 Základní údaje o výzkumném vzorku.....	27
4.2 Způsob práce s rozhovory a metody zpracování.....	28
4.3 Výsledky zpracování dat.....	29
4.4 Analýza trsů a citace z rozhovorů.....	30
4.4.1 Rituální aspekty.....	30
4.4.1.1 První experiment s marihuanou.....	30
4.4.1.2 Příprava marihuany ke kouření.....	31
4.4.1.3 Marihuana – společenská droga versus droga samotářská.....	33

4.4.1.4 Vyhlídky a „krásná“ místa.....	35
4.4.1.5 Čas na marihuanu.....	36
4.4.2 Shrnutí.....	38
5 DISKUZE.....	41
6 ZÁVĚR.....	44
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	46
8 KLÍČOVÁ SLOVA.....	49
9 PŘÍLOHY.....	50

Úvod

Má bakalářská práce nese téma Rituály spojené s kouřením marihuany. Zvolila jsem si ho, protože bych se nadále chtěla věnovat drogové problematice. Myslím, že je důležité poznat blíže vnímání a myšlení lidí, kteří užívají návykové látky, zvláště pokud s nimi chci pracovat. Marihuana je navíc velmi rozšířenou drogou v České republice, takže konečné výsledky mohou přinést potřebné informace, které v této problematice absentují.

Již v historii byla marihuana známá nejen pro své psychotropní a omamné účinky. Od pradávna byla součástí různých meditačních, léčebných, náboženských aj. rituálů. V průběhu let se na ni ale přestalo nahlížet jako na užitečnou rostlinu a lidé ji postavili mimo zákon, takže dnes je její pěstování i držení trestné.

Důvodem k užívání marihuany je pro mnohé stav uvolnění, pocit sounáležitosti mezi uživateli a změny v prožívání a vnímání. Zvláště pak u mladistvých je tato droga velmi populární, díky své nízké nebezpečnosti oproti tvrdým drogám.

Spolu s tím, jak roste počet uživatelů marihuany, mění se i rituály, které s jejím užíváním souvisí. Cílem této bakalářské práce je tedy rozpoznat a analyzovat rituály spojené s kouřením marihuany a zjistit tak, zda se u uživatelů marihuany vyskytují nějaké aspekty rituálního chování a také, jak je samotní uživatelé vnímají a prožívají.

Bakalářská práce se dá rozdělit na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá charakteristikou marihuany, obsaženými látkami v ní a projevy intoxikace. Dále se zaměřuji na rituál, jeho definici, rozdělení a funkci. Poté následuje pohled do historie na rituály spojené s užíváním marihuany, kde jsem se věnovala především období jazzových muzikantů a hippie, kteří marihuanu hojně užívali. Konec teoretické části potom tvoří rituály spojené s užíváním marihuany v současnosti.

Svoji výzkumnou část jsem založila na získávání a zpracování dat, které jsem posbírala pomocí strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. V rozhovoru bylo zmíněno několik okruhů týkajících se užívání marihuany, u kterých jsem předpokládala výskyt rituálního chování. Celkem jsem oslovila 7 respondentů, 4 z Českých Budějovic a 3 z Koryčan (okres Kroměříž), kteří jsou dlouhodobými uživateli marihuany a patří do

věkového rozmezí 18 – 30 let.

Samotné rozhovory poté probíhaly bez sebemenších komplikací a respondenti mi poskytli řadu informací o svých zkušenostech a zážitcích. Avšak důraz byl kladen především na rituální prvky jejich chování.

Ze zpracovaných výsledků tedy nakonec vyplynulo, že prvky rituálního chování se vyskytují u prvního experimentu s marihuanou, u přípravy marihuany ke kouření a dále pak u počtu lidí při intoxikaci a u místa a doby intoxikace.

Výsledky práce mohou mít informační charakter pro širokou veřejnost a mohou iniciovat případné intervence ve zkoumané oblasti. Práce také může posloužit jakou součást protidrogových opatření, či odhadování sociálních rizik v rámci sociální patologie.

1 Teoretická východiska

Marihuana patří mezi nejstarší užívané rostlinné drogy. Vyskytovala se v mnoha kulturách, kde se užívala pro různé rituální účely (duchovní, šamanistické, náboženské, ale i společenské) (17).

V naší společnosti v současné době roste počet uživatelů marihuany. V Evropě je konopí nejrozšířenější nelegální drogou. Podle odhadů zkusilo konopí minimálně jednou asi 75,5 miliónů Evropanů (ve věku 25-64 let) (28).

A spolu s tím, jak se vyvíjí společnost, mění se i rituály v ní. Především v období dospívání pak rituály absentují a jsou tendence je „uměle“ nahrazovat, například právě užíváním drog (9).

1.1 Konopí/marihuana

1.1.1 Taxonomie a popis

Původ slova *Cannabis* je v místním starověkém označení pro konopí (řecké *Kannabis*), *canna* znamená v latině rákos nebo třtina, *sativa* znamená latinsky setá, ve významu „kulturní“, „pěstovaná“. Marihuana (lépe též marijuana, marichuana) byl původně název pouze pro usušené květenství, později pro usušenou hmotu rostliny včetně listů, určenou ke kouření. Dnes se však běžně i v odborné literatuře tohoto pojmu používá pro rostlinu jako takovou (1).

V systému rostlin zařazujeme konopí do čeledi *cannabaceae* (konopovité). Rod *Cannabis* zahrnuje dále několik druhů, a to:

- konopí seté (*Cannabis sativa* L.) – nejrozšířenější druh konopí; zahrnuje dva podstatně odlišné poddruhy (*subspecies*): konopí plané (*Cannabis sativa ssp. Spontanea*) a konopí kulturní (*Cannabis sativa ssp. Culta*),
- konopí indické (*Cannabis indica* L.) – pěstuje se v Indii, Íránu, Afgánistánu, Turecku, Sýrii a v severní Africe pro výrobu hašiše a planě roste v Pákistánu,
- konopí rumištní (*Cannabis ruderalis*) (23).

Uvedené druhy konopí se od sebe liší svým vzhledem, náročností na klimatické podmínky a půdu, odolností proti chorobám i obsahem omamným látek (např. průmyslově využitě konopí obsahuje jen minimum psychotropních látek) (1).

1.1.2 Účinné složky

Důvodem užívání marihuany jsou chemické látky, cannabionidy, které rostlina produkuje. Množství a zastoupení cannabionidů má zásadní význam pro to, jaké vlastnosti bude mít rostlina z hlediska psychoaktivních účinků, tedy jakou bude mít „potenci“ (10).

Tyto látky se tvoří v pryskyřici a mezi základní patří:

1. Delta-9-trans-tetrahydrocannabinol a 8-trans-tetrahydrocannabinol, dále jen THC. Je to psychicky nejaktivnější látka. Je obsažena v prakticky všech odrůdách, ale různí se svým množstvím. THC se váže na kanabioidní receptory v mozku a způsobuje euforii a uvolnění.
2. Cannabidiol, dále jen CBD, se také vyskytuje téměř ve všech odrůdách, ale nemá psychoaktivní účinky. Projevují se jen tlumivé účinky, které působí proti účinkům THC. CBD je mezistupněm při tvorbě THC.
3. Cannabinol, dále CBN, je oxidační produktem THC. Neprodukuje ho tedy samotná rostlina a účinky jsou spíše negativní povahy. Pravděpodobně má vliv na ztrátu orientace s následnými pocity ospalosti (1).

V konopí se vyskytují i další chemické látky, avšak v malém množství nebo s minimálními psychotropními účinky.

1.2 Užívání marihuany

1.2.1 Způsoby užívání

Existuje několik forem konopí určených k užívání, přičemž mezi základní patří marihuana, hašiš a hašišový olej. A navíc se různí i způsoby samotného užívání konopí (např. ve formě jointu, požíváním, vodní dýmku atd.).

Marihuana obsahuje sušené listy a sušené květenství samičí rostliny, které se většinou kouří, a to buď samostatně nebo s tabákem v dýmce, fajfkách nebo cigaretách (jointech). Zvláště v Orientu se používají vodní dýmky či bongy. Kouř je v dýmce ochlazován ve vodě (jinou variantou místo vody, může být i mléko či alkohol). Jejich výhodou je, že se marihuana nepálí přímo, ale THC je strháváno horkým vzduchem (31).

Dalším způsobem užití je požívání nebo pití v různých formách. THC je rozpustné v tucích, v olejích a v alkoholu. Tudíž pokrmy se připravují většinou z másla či tuku, v němž se předtím vyvařila marihuana. Receptů na pokrmy jsou velká množství, nejoblíbenější jsou cukrovinky a koláčky, ale dají se uvařit i např. marihuanové bramboráky. Co se nápojů týče, nejznámější formou je převaření marihuany v mléce, ale existují i alkoholické nápoje, a to buď v podobě výluhu nebo přímo alkoholu z marihuany, který se vyrábí v Indii. Nevýhodou tohoto způsobu užití je, že se nedá sledovat užitá dávka a hrozí předávkování. Výhodou je déle trvající opojení a mnohdy více halucinogenní stav (5).

Hašiš je většinou tuhá, tmavá hmota, slisovaná do bloků, která se získává zpracováním zralých květů samičí rostliny, kdy se z rostliny konopí odděluje pryskyřice

a malé množství květenství. Koncentrace THC bývá asi pětikrát vyšší než u marihuany. Hašiš se vyrábí dvěma způsoby, a to buď třením květů rukama, na kterých ulpívá pryskyřice, anebo mlácením či přesíváním květů skrze pletivo či tkaninu s velmi drobnými oky. Produkce hašiše je nejrozšířenější především v Maroku, Pákistánu a AfgánistánuAfgánistánu.

Způsob užití hašiše je hlavně formou kouření. Užívají se speciální dýmky či fajfky (24).

Zvláštním způsobem užití jak marihuany tak hašiše je vaporizování. Je to proces, kdy se rostlina zahřeje na stupeň, při kterém se uvolňují účinné složky, ale nic se nespaluje (přibližně 180°C). U správného používání vaporizéru se eliminuje hned několik zdravotních rizik kouření. Neuvolňují se totiž karcinogeny, dehet ani jiná dráždiva. Navíc se ke konzumentovi dostane až dvojnásobné množství účinných látek než při kouření., což vede také k menší spotřebě marihuany či hašiše (11).

Hašišový olej je vyráběn extrakcí hašiše. Je to lepkavá tužší hmota jantarově až tmavě hnědého zbarvení. Ojedinele může obsahovat až 70% THC, obvykle se množství pohybuje kolem 15% - 50% THC. Postup získávání oleje je dlouhý a skládá se z rozpouštění pryskyřice v různých druzích rozpouštědel (např. v 100% alkoholu, v acetonu, v petrolejovém éteru či butanu). Tato forma konopí je poměrně vzácná a cena vyšší než ostatní formy (24). Nejčastějším způsobem užívání hašišového oleje je kouření, a to buď ve skleněné dýmce nebo se nakape na cigaretový papírek, ze kterého se pak ubalí joint (32).

1.2.2 Intoxikace

Z medicínského hlediska je stav intoxikace řazen mezi duševní poruchy a v MKN-10 je označován jako „akutní intoxikace vyvolaná užitím kanabinoidů“ nebo také „akutní intoxikace konopnými drogami“ (20).

Mezi behaviorální projevy intoxikace patří zvýšená chuť k jídlu, kdy konzument pociťuje ničím neztišitelný hlad tzv. „žravku“. Zjevné je také zarudnutí očního bělma, což způsobuje vazodilatace spojivkových cév, a sucho v ústech, což může zabraňovat plynulému vyjadřování. Jelikož má marihuana i sedativní účinky, může být intoxikovaný ospalý a jeho usínání je snadnější. Vědecky prokázán je vliv na psychomotoriku – zpomalení brzdného reakčního času až o 55 s. V potaz se ale musí brát i uživatelská dřívější zkušenost s marihuanou, protože pravidelní uživatelé se dokáží na stav intoxikace adaptovat (25).

Prožitek akutní intoxikace ovlivňuje řada faktorů. Za nejdůležitější jsou považovány množství, způsob konzumace, kombinace s dalšími drogami, dále vstupní nálada a prostředí.

Malé množství drogy způsobuje euforii, uklidnění, malátnost a apatii, naopak větší dávky vedou k těkavé pozornosti, rychlému a náhodnému toku myšlenek, změnám ve vnímání času a zbystření smyslů. Opravdu vysoké dávky pak uvádí tělo do nehybného klidu a mozek zaplaví proud fantazie (26).

Marihuana a alkohol je asi nejběžnější formou kombinace s jinou drogou. Tyto dvě omamné látky jsou si v leccem podobné. V malých dávkách mají euforizující a stimulační účinky, při větších působí sedativně. Ze subjektivního hlediska se tyto účinky sčítají a jsou zesíleny (26).

Konopné drogy mají také schopnost působit jako „zesilovač“ předcházející nálady. Zintenzivňují tedy původní náladu, kterou uživatel pociťoval před užitím, zároveň však zesilují i emoce prožívané v intoxikaci. Uživatel, který byl veselý se stane ještě veselejším, zatímco smutný uživatel bude ještě smutnějším. Ne vždy se ale toto pravidlo potvrdí (26).

Situačním faktorem se ukazuje i prostředí. Zejména jde o fyzické prostředí a sociální okolí. Prostor, který je příjemné a veselé umocňuje prožitky pozitivní, ale prostředí nepěkné, špinavé a chladné působí spíše negativně nebo může způsobit, že se uživatel uzavře do sebe.

Faktor sociálního okolí zahrnuje všechny vztahy a interakce s dalšími lidmi. Ti jsou důležití díky schopnosti nasměrování pozornosti, určují totiž, kam bude zacílena. V krajním případě může vést špatné sociální okolí až k paranoidním reakcím (26).

1.3 Rituál

V této kapitole bych ráda vysvětlila pojem rituál z různých hledisek, jeho funkci ve společnosti a jeho klasifikaci.

Latinsky znamená rituál (ritualis) obřadný. Je to jednání prováděné kolektivně podle daných pravidel, které nesměřuje k výrobě předmětů nebo změně situace, ale k symbolické proměně této situace (8).

Jiná definice dle Jandourka (2001) říká, že rituály jsou pevně dané modely sociálního chování a pravidla hry v každodennosti (např. pozdrav). Rituál automatizuje mnoho úkonů a někdy může dojít k tomu, že prostředek se změní ve svůj vlastní účel (8).

U primitivních společností znamenal rituál soubor stereotypizovaných gest a promluv, které se prováděly a přednášely při náboženských obřadech (14). U konopí sledujeme rituální aspekt zejména u hinduismu a buddhismu, kde se využívaly jeho psychotropní a omamné účinky (17).

V současnosti patří rituál do sféry nenáboženské a je vyjádřen souborem postojů, gest a promluv opakujících se při specifických příležitostech (14).

Procesem rituálu se upevňují způsoby chování, a to tak, že se toto chování změní v kulturní formu tohoto chování (9). To lze vidět u náboženství rastafariánů, které vzniklo na Jamajce. Ti zdůrazňují rituální funkci marihuany při rastafariánských obřadech. Přirovnávají vztah k marihuaně ke vztahu křesťanů s chlebem a vínem. Křesťané vínem a chlebem přijímají Boha, rastafariáni marihuanou dosahují spojení s Jahem. Po skončení rituálu má být každý přívrženec o něco poučenější, což způsobuje bližší a silnější dostání se k Jahovi (3).

U negativního pojetí rituálu, představuje rituál ustrnutí spontánního jednání do pouhé vnější formy bez vnitřního obsahu (9).

Existuje více funkcí rituálů. Funkce sociální, psychologická a dále také funkce spirituální. Sociální funkce je spojená s udržováním skupinové konformity a solidarity, dále strukturuje společnost a stanovuje a udržuje společenský řád. Psychologické funkce potom redukuje úzkost a pomáhají člověku adaptovat se na nově vzniklé podmínky. Podle Malinowského se rituální chování objevuje zejména v situacích, kdy lidé pocítují strach či nejistotu (9). Spirituální funkce rituálu má za cíl uchovat principy duchovního života a předat je budoucím generacím. Dnes se však tato funkce vytratila a někdejší význam byl nahrazen otrockými a bezduchými úkony.

Funkce se připisují také kolektivním rituálům, kterými jsou doprovázeny závažnější události. Tyto rituály potom pomáhají ke zpracování náročných životních situací (svatba, pohřeb), k udržování rodinné soudržnosti (narozeniny, jmeniny, dokonce i společné jídlo členů rodiny) a udržují kontakt s přírodním děním (Vánoce, Velikonoce) (13). Příkladem může být rituál příslušníků kožského kmene Kasai, kteří zvlášť významné dohody stvrzují pokouřením konopí z tykvové dýmky (18).

Jelikož se rituály objevují v různých sociokulturních systémech a v různých souvislostech, byly vymezeny různé typy - léčebné, iniciační, válečné, magické, náboženské a podobně (21). Například Číňané a Indové používali konopí při meditačním rituálu, kdy si s jeho pomocí navozovali stavy hluboké meditace a rozšíření vědomí (17).

V současné společnosti rituály nenalézají své místo a často jsou nahrazovány uměle, zvláště u specifických sociálních skupin, kde mají podobu přijímacích zkoušek (9).

Rituály můžeme rozdělit do tří základních skupin:

- výroční – konají se každý rok přibližně ve stejnou dobu;

- přechodové – týkají se jednotlivců, zvláště pak změn v jejich společenském postavení;
- situační – provádí se, pokud nastane nějaká zvláštní okolnost či potřeba (16).

Nejvýznamnějšími rituály jsou přechodové rituály, protože jsou prováděny ve všech kulturách a mají společné znaky. Dle Arnolda van Gennepa (1996) mají přechodové rituály tři fáze:

- odloučení – jedinec se odpojuje od daného sociálního stavu;
- pomezí – nenacházejí se v novém stavu, ale ve starém již také ne;
- přijetí – znovuzачlenění jedince do společnosti v novém sociálním stavu (4).

Jako příklad přechodového rituálu spojeného s konopím použiji přechodový rituál, který popsal Hérodotos v roce 450 př. n. l. Konal se při pohřbu krále, který prováděli Skytové, nomádský kmen kočující ve stepích mezi Turkestánem a Sibiří. Aby se očistili, postavili Skytové přístřešky ve tvaru malých stanů, které byly pokryty rohožemi. Následně tam vcházeli a inhalovali kouř z konopných semen házených na dočervena rozpálené kameny (22).

1.4 Rituály spojené s užíváním konopí v historii

Konopí slouží lidstvu od pradávna. Provázelo lidstvo po dlouhou dobu a bylo součástí různých náboženských a sociálních rituálů. Užívání konopí můžeme sledovat jak u primitivních národů, tak i u těch „rozvinutějších“, zejména pro jeho schopnost ulehčit tíhu reality a měnit smyslové vnímání (32). Zrodilo se pravděpodobně v centrální Asii. Jeho omamné a psychotropní účinky poprvé objevily v Indii (bylo pevně spjato s buddhismem i s hinduismem) (17). Dle taoitského kněze se dokonce konopí spolu s žen-šenšm využívalo k putování časem a věštcí pomocí něj měli schopnost vyjevovat budoucnost (18).

Největší rozmach v moderní historii zažilo konopí v dobách jazzových muzikantů a zajisté také v době hippie. Proto bych se nyní ráda zaměřila právě na tyto dvě období.

Především ve 20. a 30. letech minulého století hraje marihuana výjimečnou roli u jazzových muzikantů v Americe. Byla celkem levná a v počátcích také legální. K dostání byla na ulicích, v klubech a tančárnách, kde hudebníci pracovali. Častou přezdívkou byl „čaj“, a tak se stalo pravidelným rituálem odpolední chození na „čaj“. Jazzoví muzikanti využívali marihuanu především k navazování vztahů mezi sebou při setkávání mimo jeviště. Nejznámějším kuřákem marihuany a hráčem jazzu byl Louise Armstrong, který se díky ní dostal dokonce do vazby (3).

V 60. letech byla marihuana v USA známá především díky subkultuře mládeže hippies. Jejich heslem byl mír, láska a nenásilí. Odmítali válku ve Vietnamu, rasismus a imperialismus (7).

Jejich předchůdci byli beatnici (příslušníci volného uměleckého generačního hnutí v USA v 50. a na počátku 60. let 20. století), se kterými měli mnoho podobných znaků, např. zálibu v alkoholu, drogách, přístupu k sexu a v nezřízeném životě. To se poté odrazilo ve změně sociálních indikátorů, kdy se prudce zvedla rozvodovost, kriminalita,

drogové závislosti apod. (19).

Jelikož příslušníci hippies odmítali kariéru, nemohli si dovolit drahé byty, a tak se jich většina přestěhovala do Haight Ashbury, kde se platily nízké nájmy. Od té doby se čtvrti říkalo Hasberry (hash je zkrácený název pro hašiš), kvůli jejich oblibě marihuany a hašiše. Halucinogenní látky užívali opravdu v nadměrném množství (nejčastěji marihuanu, kokain, opiáty a benzedrin). Snažili se tím projevít snahu po dosažení individuální svobody a nezávislosti. A dle jejich mínění právě změněný stav mysli napomáhá dosažení stavu šílenství potřebného pro každého jedince, což vede k tomu, že se stane v rámci nepřítčné tupé konzumní společnosti soukromě přičetný (19).

Rituálem pro ně bylo pořádání skupinových obřadů, při kterých kouřili marihuanu. U takových obřadů lidé sdíleli skupinově-utopické vědomí, a to poté vedlo k realizaci mnoha duchovně založených experimentů v komunálním životě (např. Farma v Tennessee).

Rituální aspekt u hippies lze také pozorovat při jejich toulkách do přírody. Procházce totiž vždy předcházela marihuanový joint. Důvodem bylo to, že si poté člověk povšimne detailů a vidí přírodu jakoby z jiné stránky (17).

1.5 Rituály spojené s užíváním marihuany v současnosti

Dnešní svět sice nabízí svobodu volby, tím nás ale nutí si nějakou volbu vybrat. To může způsobit riziko, které s sebou nese stres. Mnohem těžší je však nemít žádnou reálnou možnost výběru. A tak roste spotřeba drog. Potřeba užívání drog patří k životnímu stylu a je rituálem mnoha těch, kteří si chtějí od všeho rozhodování odpočinout (15). V České republice je nejužívanější nelegální drogou marihuana a zároveň je zde také značně rozšířené její pěstování pro vlastní potřebu (30).

Při výzkumu v rámci projektu Safer Party Tour 2009 vyšlo najevo, že největší oblibě na letních festivalech a různých párty se těší právě marihuana. S tou také dle výzkumu mělo nejčastější zkušenost největší počet dotázaných respondentů (30).

To se pojí také s faktem, že v současnosti užívají marihuanu především subkultury mládeže (nejvíce punková, graffiti a subkultura taneční scény). Všichni příslušníci těchto subkultur mají své specifické způsoby chování, mají sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptují či zavrhnou určité normy a mají podobný životní styl. Jedno však mají společné. Marihuanu. Ne každý z členů ji užívá, každopádně prostředí subkultur je k ní velice tolerantní (19).

Pro mnoho uživatelů má rituální aspekt samotná příprava drogy. Především balení tzv. jointů, což je ručně ubalená cigareta obsahující marihuanu smíchanou s tabákem nebo bez něj. V prodeji jsou různé cigaretové papírky („stovkové“, „nekonečný papírek“), anebo „blunty“, což jsou vlhké papírové listy. K přípravě marihuany slouží i drtičky. Ty rozmělní paličku marihuany na menší kousky. Také způsob transportu marihuany pro vlastní potřebu může být různý. Někteří uživatelé používají PVC sáčky s uzavíracím proužkem, jiní využívají kapesní krabičky nejrůznějších tvarů, velikostí a barev (24).

2 Cíl práce

2.1 Cíl práce

Cílem mého výzkumu bylo identifikování rituálů spojených s užíváním marihuany. Tedy zjistit, zda existují u uživatelů marihuany nějaké rituální aspekty, které jsou v průběhu jejich užívání zřetelné.

2.2 Výzkumná otázka

Výzkumná otázka vyplývající z mého cíle práce zní:

Spatřují pravidelní uživatelé marihuany v užívání nějaký rituální aspekt?

Jinými slovy, existují nějaké charakteristické činnosti, chování nebo prožívání, které se opakují a mají tak určitý rituální aspekt, v souvislosti s užíváním marihuany?

3 Metodika výzkumu

3.1 Použité metody a techniky výzkumu

S ohledem na cíl práce, jsem zvolila kvalitativní přístup, jenž jde do hloubky dané problematiky. Zároveň také předkládá podrobný popis a vhled při zkoumání určitého fenoménu, který zkoumá v jeho přirozeném prostředí (6).

Jako metodu získávání dat jsem použila kvalitativní dotazování, konkrétně strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Ten je tvořen pečlivě formulovanými otázkami, na něž daná respondenti odpovídali. Tím pádem se data získaná v jednotlivých rozhovorech výrazně neliší, což také vede k následnému snadnějšímu analyzování. Nevýhodou ovšem je určitá restrikce na předem dané téma a omezení možnosti vzít v úvahu individuální rozdíly a okolnosti (6).

Rozhovory probíhaly v časovém období duben – květen 2012 na různých místech, vždy podle toho, co si sám zvolil respondent/ka. Nutností ovšem byl klid a záruka, že nás nikdo nebude rušit. S respondenty/kami jsem se tedy potkala na koleji (2 respondenti), v přírodě (3 respondenti) ale i v jejich domácím prostředí (2 respondenti). Délka rozhovorů se pohybovala okolo 30 až 40 minutami.

Začátek rozhovoru vždy začínal vysvětlením, k čemu bude rozhovor sloužit a jak přesně budu využívat získaná data. Respondenty jsem také ujistila, že v bakalářské práci nebudou uvedena jejich jména ani jiná data, která by mohla prozradit jejich totožnost. Všichni respondenti/ky souhlasili s audio záznamem, který jsem pak přepsala do písemné podoby.

3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvořili respondenti/ky ve věku 18 – 35 let, kteří jsou dlouhodobými uživateli marihuany. Zvolila jsem si tuto věkovou kategorii, protože dle statistik o užívání nelegálních drog v populaci tvoří právě lidé v tomto věku největší procento uživatelů (28). Mezi dlouhodobé uživatele se poté řadí ti, kteří užívají nelegální drogu déle než dva roky (25). Důvodem zaměření se právě na tuto skupinu uživatelů je, že mají více zkušeností s užíváním marihuany a tedy je více pravděpodobné, že se u nich vyskytují nějaké rituální aspekty.

Z celkového počtu 7 respondentů byli 4 respondenti/ky z Českých Budějovic a 3 respondenti/ky z Koryčan (okres Kroměříž).

3.2.1 Způsob výběru výzkumného vzorku

Jelikož uživatelé marihuany patří do skryté části populace, není snadné se k nim dostat tradičnějšími metodami. Proto jsem využila techniku snowball sampling. Jedná se vlastně o získávání nových respondentů na základě procesu postupného označování dalších uživatelů marihuany již známými respondenty (29). Jako prvního respondenta/ku jsem si vybrala pro mě blízkou osobu, která již několik let užívá marihuanu.

4 Výsledky

4.1 Základní údaje o výzkumném vzorku

Tabulka č. 1: Základní údaje o výzkumném vzorku

Informant	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Bydliště
A	muž	26	středoškolské	Koryčany
B	muž	25	středoškolské	Koryčany
C	žena	22	vysokoškolské	Koryčany
D	muž	22	středoškolské	České Budějovice
E	žena	22	vysokoškolské	České Budějovice
F	žena	23	vysokoškolské	České Budějovice
G	žena	22	vysokoškolské	České Budějovice

Zdroj: vlastní výzkum

Jak lze pozorovat v tabulce č. 1, mého výzkumu se účastnilo celkem 8 respondentů. Z toho 4 muži a 4 ženy, kteří jsou dlouhodobými uživateli marihuany. Věk respondentů se pohyboval od 22 do 28 let, kde převažuje spíše mladší věk. Bydliště respondentů se nachází u 4 z nich v Koryčanech a u 4 v Českých Budějovicích. Všechny výše uvedené údaje splňují kritéria výzkumného souboru.

4.2 Způsob práce s rozhovory a metody zpracování

Prvním krokem po získání rozhovoru byl jeho písemný přepis. Přepis musel být doslovný, aby mi neunikla žádná důležitá skutečnost. Poté jsem všechny rozhovory důkladně studovala a snažila se zjistit, v jakých tématech a skutečnostech se shodují. Zapsala jsem si pojmy, které se opakují a na základě překryvu vytvořila trsy.

Z toho tedy vyplývá, že jako analýzu kvalitativního výzkumu jsem zvolila metodu vytváření trsů podle Milese (1994). Ta se využívá k seskupování a konceptualizaci určitých výroků do skupin. Tyto skupiny vznikají na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi určenými jednotkami. Tím se utvoří kategorie, jejichž zařazení do skupin (trsů) je asociováno s určitými opakujícími se znaky, určitým charakteristickým uspořádáním atd. (6).

Takovým společným znakem může být na např. tematický překryv, tj. výběr takových pasáží, které se týkají jednoho úzce ohraničeného tématu. Jiným společným znakem může být časový překryv, kdy se shoduje určitý ohraničený prostor, na kterém se odehrály určité události. Dalšími společnými znaky mohou také být např. časový překryv, personální překryv atd. (6).

Základní princip tedy je postaven na srovnávání a agregaci dat (Čermák a Štěpaníková, 1998) a má dimenzi určité hierarchizace, neboť v ní prostřednictvím kategorizace zvolených jednotek vytváříme jednotky obecnější (6).

V druhé fázi zpracování dat jsem hledala mezi jednotlivými rozhovory a vytvořenými kategoriemi vztahy, které by mohly sloužit k dalšímu výzkumu či mohly vést k vytvoření hypotéz, a nebo by vedly k analýze rituálů spojených s kouřením marihuany.

4. 3 Výsledky zpracování dat

Důsledným studiem všech získaných strukturovaných rozhovorů a po použití metody vytváření trsů jsem zjistila, že se v každém rozhovoru opakují určité oblasti. Ty jsem následně rozdělila do čtyř skupin, a to:

- a) rituální aspekty
- b) sociální aspekty
- c) prostorové aspekty
- d) časové aspekty

Pro moji bakalářskou práci jsou nejdůležitější právě rituální aspekty. Podrobněji se jimi budu zabývat v následující kapitole, kde jsou rozděleny do několika oblastí. V každé oblasti jsou potom uvedeny citace zúčastněných respondentů na toto téma. Takto zpracované rozhovory jsou přehlednější a lépe se v nich orientuje.

Jelikož posbírání informací je více, než je pro bakalářskou práci potřeba, vybrala jsem jen ty, které se nejčastěji vyskytují u všech respondentů.

Zbylé aspekty nebyly zpracovány, protože nejsou díky zaměření se mé bakalářské práce na rituální aspekty účelné. Nicméně i v uvedených rituálních aspektech lze spatřovat prolínání ostatních aspektů.

4. 4 Analýza trsů a citace z rozhovorů

4. 4. 1 Rituální aspekty

Užívání marihuany má u svých uživatelů různorodé rituální aspekty. V následujících podkapitolách jsem se zaměřila na společné prvky rozhovorů, což je jakási obecná rovina, ve které se vyskytují rituální aspekty.

Zde opět narážíme na problematiku výkladu pojmu rituál. Pro jednoho člověka je rituálem určité chování, ale druhý člověk spatřuje v něčem úplně jiném. Toto tvrzení dokládá i fakt, že existuje několik různých definic rituálu, jak je uvedeno v teoretické části v kapitole 1. 3. Ve svém výzkumu jsem se řídila definicí Jandourka (2001), která říká, že rituály jsou pevně dané modely sociálního chování a pravidla hry v každodennosti (např. pozdrav). Rituál automatizuje mnoho úkonů a někdy může dojít k tomu, že prostředek se změnil ve svůj vlastní účel (8). Vybrala jsem si ji pro to, že dle výzkumu, jsou některé aspekty v chování uživatelů u všech stejné, tedy jsou to aspekty pro uživatele marihuany pevně dané. A 5 ze 7 respondentů zároveň užívá marihuanu každý den (2 ji denně užívali v minulosti), takže lze říci, že jim rituály spojené s kouřením marihuany ovlivňují pravidla hry v každodennosti.

4. 4. 1. 1 První experiment s marihuanou

Mnoho lidí okusí marihuanu ze zvědavosti ale také, aby se vyrovnali svým vrstevníkům nebo kamarádům. V určitém věku totiž roste potřeba ukázat svoji vyspělost a právě vyzkoušení nějaké nelegální drogy představuje zvláště u mladistvých přijetí do vrstvy těch „vyspělejších“. Marihuana se potom zdá jako nejlepší řešení, díky její nízké nebezpečnosti oproti tvrdým drogám.

„ důvod jsem k tomu zřejmý neměla. Snad jen zvědavost, nebo vyrovnání se vrstevníkům, jenž už měli zkušenosti s touto lehkou drogou...“ (E)

„...hodně jsem toho o trávě v té době slyšela od svých spolužáků, a tak mě napadlo, že to taky vyzkouším, abych nebyla pozadu...“ (C)

Respondent D také uvádí, že spolu s ním užíval marihuanu větší počet přítomných lidí při výletě v Praze. Tvzení o počtu lidí uvádí všichni respondenti. Pro prvouživatele je tedy významné být ve společnosti minimálně jednoho člověka, často je to člověk, který již zkušenosti s marihuanou má.

„... byl tam on, já, moje nejlepší kamarádka a ještě dva kluci, který jsem znala méně. Všichni jsme byli tak skoro stejně staří max. do 21 let...“ (F)

„...byl jsem u toho se dvěma přáteli, oba byli starší o několik let, takže už nějaké ty zkušenosti s trávou měli...“ (B)

„...byli jsme u toho celkem čtyři lidi, ale dali jsme si jen dva – já a můj zkušenější kamarád... (C)

Výjimku tvoří respondent A, který užíval poprvé marihuanu se svým nejlepším kamarádem, který ji měl také poprvé.

4. 4. 1. 2 Příprava marihuany ke kouření

Samotná příprava drogy k užití vykazuje také rituální aspekt. Uživatel se na přípravu velice soustředí a má svůj specifický postup. Je to velice podstatný proces, který nelze vynechat a již sám o sobě tento navazuje u uživatelů příjemný pocit z následného užití. Dokonce samotní uživatelé sami potvrzují, že přípravu drogy vnímají jako rituál.

„... nevím, jestli je to pro mě rituál, ale je fakt, že postup mám od doby, kdy jsem začala asi stejný, ale jinak propracovaný. Seženu si všechny pomůcky. Rozdrtím marihuanu na hromádku vedle udělám hromádku tabáku, která musí být o půlku menší, zamíchám to, připravím si filtr a papírek a celou směs do toho vsypu, balím tzv. na backa nebo na holanda, prostě kousek papírku vždy otrhnu. Neupaluju, odtrhávám. Vždy ho i jako stvořitel musím zapálit...“ (F)

„...kdybych měla popsat nejčastější postup přípravy od začátku až do konce, vždy to probíhá stejným způsobem. Na nějakém pěkném místě usednu, vyndám si potřeby jako papírky, filtry, tabák...“ (E)

„... ubalím jointa a pak ho společně s přáteli vykouríme. Ráda balím jointy právě já, jednak mě to opravdu baví a troufám si říci, že to umím velice dobře a jednak je pro mě právě balení jakýmsi rituálním aspektem. Je to pro mě vlastně tzv. příprava k samotnému kouření a kolikrát mě právě ona příprava baví i mnohem víc...“ (E)

„... jako rituál беру asi balení jointu. Postup je následující. Z dealerového pytlíčku vyndám paličku marihuany, oddělím cca 0.3g a nastříhám na malé kousíčky nebo lze také použít drtičku. Poté si nasypu nastříhanou trávu na nějaký podklad tzv. ponk a přidám tabák asi v poměru 2:1 a promísím. Dále si připravím filtr, stočím kousek tvrdšího papíru třeba z krabičky od cigaret. Ještě k zhotovení potřebuji papírek OCB.

Balím tzv. na backa a princip spočívá v tom, že uchopím do pravé ruky papírek s filtrem a lepidlem k sobě nasypu připravený mix tabáku a trávy do papírku a jemným točením jedu palcem levé ruky až na druhý konec papírku, tím trávu umačkám a udělám tvar do kulata. Nakonec přehnu papírek a olíznu, nechám chvíličko poschnout a odtrhnu jej. Provedu finální úpravu, sklepu, poválím jemně olíznu a na konci zatočím a ňamka je připravená ke kouření...“ (D)

Rozdíl mezi přípravou marihuany na Moravě a v Čechách je ten, že v Čechách se balí marihuanové jointy (cigarety) a na Moravě se kouří marihuana ze skleněнки, jak ukázal můj výzkum. Význam zůstává u obou variant ovšem stejný.

„...kouřím totiž výhradně ze skla. Mám na to dokonce takový grif. Vždy držím sklo levou rukou a zároveň nebo bezprostředně po tom kouřím cigaretu...“ (B)

„... můj postup přípravy hulení je následující. Marihuanu nadrtím v ruce nebo v drtičce, nabiju do skla, potáhnu a pošlu dál...“ (C)

„... nejčastěji hulím ze skleněнки. Vytáhnu si z krabičky dostatečně velký kousek a dám ho do kotle skleněнки. Někdy ho předtím taky trochu nadrtím...“ (A)

4. 4. 1. 3 Marihuana – společenská droga versus droga samotářská

Každý uživatel preferuje něco jiného. Jeden si rád zakouří marihuanu ve společnosti jiných lidí, druhý takovou situaci považuje za krajně nepříjemnou, která mu dokonce může navodit nepříjemný stav, a raději vyhledává samotu. U obou případů lze spatřit rituální prvky. Užívání ve společnosti vytváří pocit sounáležitosti, naopak samota způsobuje větší zahloubání se do sebe.

„...povětšinou užívám marihuanu ve společnosti svých přátel a spíše s těmi, kteří si se

mnou dají taky... mám kolem sebe lidi, kterým věřím a se kterými se ráda bavím, ať ve stavu zhulenosti nebo i jen tak...“ (F)

„...při užívání marihuany vždy a jednoznačně vyhledávám společnost, nerada kouřím sama a vlastně musím přiznat, že nikdy nekouřím sama. Když kouřím marihuanu s ostatními, většinou se jedná o mé blízké přátele, kteří jsou také uživateli marihuany, jedná se většinou o různorodé skupiny lidí, v povětšině je nás vždy mezi 3 – 7...“ (E)

„...jsem raději, když si mohu zakouřit s přáteli a užít si pohodu, výborně popovídat a zasmát se čemukoli...“ (D)

Respondentka C vidí sama ve svém užívání s ostatními lidmi rituální aspekt. Popisuje potě okamžik, kdy se sejde více lidí a po vykouření marihuany sdílejí stejné myšlenky a nápady. Zároveň je to pro všechny zúčastněné forma odpočinku.

Z výše uvedeného můžeme pozorovat, že spolu užívají marihuanu osoby navzájem blízké, a to především kvůli tomu, že se dobře znají.

Z výzkumu také vyplynulo, že společnost ostatních lidí může u některých uživatelů ovlivnit stav uživatel, a to jak pozitivně, tak i negativně.

„... lidi, se kterými si to dáš ovlivnit to, jak ti po tom bude. To je jasná věc. Jestli tě to mezi nimi baví nebo ne. Dokážou ten prožitek zesílit, ale i hodně zkazit, bych řekla...“ (G)

„...vliv na můj prožitek lidí na 100% mají. Pokud jsou to lidi se stejným pohledem na svět, rádi se smějí a vykládají, tak mám jistotu, že budu mít dobrý stav. Ale pokud se zrovna s někým pohádám nebo je přítomen někdo, koho nemám ráda, jsem spíš tišší a stáhnu se do sebe...“ (C)

Respondent B zdůrazňuje, že je pro něj důležité, aby se lidé navzájem znali. Jinak se u něho dostavují stavy nejistoty a nedůvěry. Vadí mu také neupřímní a necharakterní lidé, ze kterých má špatné pocity, a proto nedokáže v takové společnosti setrvat dlouho.

Druhou variantu užívání marihuany – samotu – vyhledávají celkem 3 respondenti, z toho jedna z respondentek volí možnost užití s přítelem, což je spíše podobné užití o samotě. Důvodem je vždy preference vlastního klidu.

„...tak nějak jak už hulim míň, tak mám kolem sebe radši i míň lidí. Popravdě teď si nejradši to brko dám sama se svým přítelem. Dáme si ho, zasmějem se, pokecáme, pak si lehnem a je to taková pohodička...“ (G)

„...výjimečně si dám akorát s jedním nebo dvěma kamarády, se kterými se však nevidám jen kvůli užití marihuany. Spíš jde o kamarádské pokecání, u kterého si případně pokouříme...“ (B)

„...rozhodně jsem raději o samotě. Nemám moc sblížovací náladu po zhulení se. Spíš jenom vykydnu a to nepotřebuju, aby mě u toho někdo viděl... (A)

Z rozhovorů tedy vyplynulo, že 4 ze 7 uživatelů spíše vyhledávají společnost. Vidí v užívání kolektivní činnost. Tato činnost poté udržuje pocit sounáležitosti a tím zvyšuje soudržnost skupiny, což je rozhodně rituální prvek. Užití také probíhá ve stejném čas, což má také kolektivní charakter.

4. 4. 1. 4 Vyhlídky a „krásná místa“

Všichni respondenti uvedli, že alespoň občas vyhledávají při intoxikaci nějaká specifická místa, která jsou něčím zvláštní nebo „krásná“, povětšinou v přírodě. Právě v takovém cíleném a opakovaném vyhledávání prostředí, které subjektivně působí na uživatele jako hezká, lze vidět znaky rituálního chování.

„...co preferuju? Louku, trávu s čistým nebem a sluníčkem pařícím do zad. Jednoznačně. Pak pěknou vyhlídku, kde mám město nebo i krajinu jako na dlani. A nebo cokoliv atypického...“ (G)

„... vyhlídky, prostranství v přírodě, posedy, přehrady, rybníky. Příroda je na to ideální...“ (F)

Jak ale uvádí respondentka E, která vyhledává místa, kde je spíše klid, kde se cítí dobře, nejraději s pohledem na nějakou pěknou krajinu, vyhlídku, přírodní krásy, nevádí jí ani užití v teple domova. Toto tvrzení potvrzuje i uživatelka C.

„...stane se ale taky, že se nám nechce ani pohnout, a tak se zhlíme u mě na balkóně nebo jen před barákem...“ (C)

Shodu nalezneme u 5 ze 7 respondentů v tom, že by marihuanu neužili na místě, kde to je vyloženě nevhodné a obtěžuje to nezainteresované okolí.

„...není mi to příjemný na různých veřejných místech – náměstí, ulice, u památek, kde se pohybuje hodně lidí...a tak...“ (G)

„...jointa bych si rozhodně nedala na místě, kde to neočekává ani nikdo z nás. Pracoviště, škola či nemocnice, taková ta opravdu absurdní místa, kde si člověk toho špeka dá snad jenom kvůli abstíaku...“ (F)

„...místa, kde bych marihuanu nikdy neužila jsou místa, která jsou veřejná, například společenství více lidí, či větší počet lidí kteří jsou nekuřáky marihuany – jsem v tomto směru velice ohleduplná. Nekouřím marihuanu tam, kde se to z morálních, či různých důvodů nehodí...“ (E)

„...nerada hulím na místech, kde se vyskytují lidi, kteří nehulí. Takže veřejná prostranství v centrech měst, hospody, nádraží a tak podobně...“ (C)

„...rozhodně nehulím na takových místech, jako jsou hospody atd. Je tam moc zvědavých lidí a ty já nemám rád...“ (A)

4. 4. 1. 5 Čas na marihuanu

Jelikož všichni mí respondenti jsou dlouhodobými uživateli marihuany, lze předpokládat, že se u nich vyvinula určitá tolerance na marihuanu. Užívají tedy marihuanu vícekrát za den. Je tedy těžké určit nějakou opakující se dobu jejich intoxikace.

„...dobu kdy užívám, nemám danou, povětšinou spíš ve večerních hodinách, občas přes den, svým způsobem jenom, když je čas si oddychnout a nemusím a ani nepořebuju, či nechci dělat něco jiného...“ (F)

„...trávu kouřím nejčastěji ve večerních hodinách, pro navození klidné atmosféry a celkové večerní pohody. Ale je faktem, že nejraději mám jointa po ránu. Ten první, je nejlepší, nejvíce mi chutná, nejvíce mě „zmastí“...“ (E)

„...vykouřím přibližně dva jointy, vždy ale až v odpoledních hodinách, když mám po práci...“ (D)

„...doba, kdy užívám marihuanu se celkem mění. Záleží na tom, jestli mám daný den volno nebo jestli mě čekají nějaké povinnosti... takže radši hulím až večer, to mě většinou už nic nečeká, a nevadí, že jsem trochu mimo“ (C)

„... nejčastěji určitě hulím večer po práci. Je to moje součást odpočinku...“ (A)

Jak lze z výše uvedeného pozorovat, 4 z 6 respondentů preferují dobu, kdy odpočívají po stráveném dni ve škole či zaměstnání. Rituální prvek tedy vyplývá z jejich formy odreagování se.

Za nevhodné pak všichni respondenti považují užívat pravidelně marihuanu v zaměstnání či ve škole. Nemohou se potom dostatečně soustředit a jejich výkon není stoprocentní.

„... jinak třeba v práci, respektive na brigádě, nehulím vůbec...“ (G)

„...jedná se o to, že se nechci omezit v tom, že mám stav zhulenosti a neudělala bych něco do školy nebo do práce...“ (F)

„... marihuanu nekonzumuji ani v zaměstnání, ani ve škole...“ (E)

„... nerad hulím, když musím cokoli vyřídit, pracovat nebo mám komunikovat se střizlivým člověkem. Mé reakce jsou totiž zpomalené, všímám si spousty detailů a nedokážu udržet dlouhou dobu pozornost...“ (D)

„...taky bych nikdy neužil, když mám jít do práce...“ (B)

„...nikdy bych si ale nedala před zkouškou nebo před zápočtem. Neriskovala bych totiž, že si na nic nevzpomenu...“ (C)

Respondent A navíc uvádí kromě zaměstnání, že by neužil marihuanu v době nemoci, když se necítí dobře.

4. 4. 2 Shrnutí

První experiment s marihuanou

Jak vyplývá z mého výzkumu, věk, kdy respondenti poprvé užili marihuanu, se pohybuje v rozmezí od 15 do 17 let. V tomto věku se často chtějí mladiství vyrovnat svým vrstevníkům, a tak poprvé užijí marihuanu. V tomto chování lze spatřovat rituální aspekt, kdy marihuana slouží jako vstupenka do „vyšší“ společnosti.

Rituální aspekt se také vyskytuje u potřeby prvouživatelů být u experimentu s dalšími lidmi, často s lidmi, kteří již s marihuanou zkušenost mají.

Příprava marihuany ke kouření

Samotná příprava marihuany k jejímu užití se může označovat jako rituál. Všichni respondenti mají svůj vlastní originální postup přípravy, který v nezměněné podobě provádí už několik let. 3 ze 7 respondentů dokonce uvedli, že svůj postup přípravy vnímají jako rituál.

Ve výzkumu se také ukázalo, že existuje rozdíl mezi přípravou marihuany na Moravě a v Čechách. Zatímco v Čechách se balí jointy (marihuanové cigarety), na Moravě si raději zakouří marihuanu ze skleněčky.

Oba dva způsoby se dají u všech dlouhodobých uživatelů považovat za rituál, který má evidentní cíl, a to užití marihuany.

Marihuana – společenská droga versus droga samotářská

Existují dvě možnosti, a to, užívání marihuany s dalšími uživateli, anebo užívání marihuany o samotě. Každá tato varianta však vykazuje rituální aspekty. V prvním případě uvádějí uživatelé po užití větší pocit sounáležitosti a jsou jako skupina více soudržní. Užití marihuany pro ně tedy představuje rituál s cílem sdílení stejného myšlení a vnímání. Z výsledků je patrné, že právě společnost ostatních lidí může značně

ovlivnit intoxikaci, a to jak v kladném, tak i v záporném slova smyslu.

Naopak druhou variantu, užívání o samotě, využívají respondenti v době, kdy chtějí být v klidu. Užití marihuany pak pro ně je rituálem, kterým se uvádějí do stavu odpočinku a relaxace.

Vyhledávky a krásná místa a místa zakázaná

Vyhledávání různých vyhlídek a míst uvedli všichni respondenti. Všechny tyto místa jsou specifická svojí neobvyklostí a „krásou“ a většinou jsou v přírodě. Po užití marihuany se totiž každé prostředí zdá veselejší, barevnější a všechno lze vidět jakoby detailněji. A právě toto jejich opakované a cílené chování vytváří rituální aspekt.

Místa, kde by nikdy neužilo marihuanu 5 ze 7 lidí, jsou veřejně přístupná místa a místa, kde jsou přítomni neuživatelé marihuany.

Čas na marihuanu

Všichni mí respondenti užívají nebo užívali marihuanu několikrát za den. Není tedy lehké určit dobu, kdy uživatelé vždy užívají marihuanu. Přesto 4 z 6 respondentů uvedli, že užívají nejčastěji marihuanu v době odpočinku, přesněji v době, kdy odejdou ze zaměstnání či ze školy. Intoxikace má pak tedy rituální aspekt, který má za cíl odreagování se a odpočinek.

Na čase, kdy by nikdy neužívali marihuanu, se oproti tomu shodli všichni respondenti. Nikdy by ji neužili v zaměstnání či ve škole. Za rituál lze tedy považovat neužívání v době, kdy situace vyžaduje uživatelovu plnou soustředěnost a nasazení.

5 Diskuze

Poslední fáze výzkumu, tedy analýza rozhovorů a následné třídění zjištěných dat, nebyla snadná. Samotná identifikace rituálního chování není vůbec jednoduchá. Rozhodnout co je a co není rituální chování je totiž složité, což uvádí i Gennep (1996), když zkoumal rituály.

Protože jsem nevěděla přesně, jaké odpovědi od svých respondentů dostanu, mé otázky se dotýkaly více témat ve spojitosti s užíváním marihuany. Z tohoto důvodu jsou některé informace nedůležité pro účel mé bakalářské práce, ovšem lze je využít v budoucnu k dalšímu výzkumu. Tyto informace se zaměřovaly na analýzu stavů intoxikace a na zážitky spojené s užíváním marihuany. Nepoužila jsem také informace týkající se kombinací s různými jinými drogami a další data, která respondenti v rozhovoru uvedli.

Dá se ovšem říct, že většinu sesbíraných dat jsem plně využila. Mnou zvolená technika sběru dat, strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami, totiž nenechá respondenta mluvit, o čem by sám chtěl, ale přesně ho vede k jeho odpovědím (6). Negativní stránkou je, že rozhovor není spontánní a mohlo se stát, že mi uniklo mnoho informací, které by byly pro můj výzkum účelné, na rozdíl od narativního interview, kdy informant vypráví volně na zadané téma (6).

Rituální aspekt lze spatřovat již u prvního experimentu s marihuanou. Jak lze vidět z rozhovorů, období prvního užití se u mých respondentů pohybuje mezi 15 – 17 rokem, tedy v období kdy si mladiství vytvářejí své místo ve společnosti (30). A právě experiment s drogou může v očích mladistvých sloužit jako přijetí do té „vyspělejší“ vrstvy. Z tohoto pohledu lze považovat užití marihuany jako prostředek k přechodu do jiné společnosti. Tuto teorii popsal ve své knize Gennep (1996), kdy definoval tzv. přechodový rituál, jenž se týká jednotlivců a zvláště pak změn v jejich společenském postavení. Na tento fakt poukazuje také Kajanová (201), která popisuje současnou situaci ve společnosti, ve které absentují rituály a jsou nahrazovány uměle, kde mají podobu přijímacích zkoušek, například právě experimentu s marihuanou.

Také příprava marihuany k užití má prvky rituálního chování. Jde o jedinečný postup, který je průběhem let propracovanější a propracovanější. Každý z respondentů má svůj vlastní styl, ovšem cíl zůstává stejný, a tím je intoxikace. Jak uvádí **Zábranský (2008)** zvláště pak balení jointů, má pro mnohé uživatele marihuany rituální aspekt. To potvrzují i někteří z respondentů. Můj výzkum navíc ukázal, že se liší postup přípravy u uživatelů v Čechách a na Moravě. Respondenti z Čech uvádějí, že častěji balí jointy, zatímco respondenti si raději zakouří ze skleněčky. Bohužel toto tvrzení nemohu podpořit žádným dalším výzkumem, jelikož jsem nikde žádný podobný výzkum nenalezla.

Snad nejvýznamnější rituální aspekt lze spatřovat ve společném užívání marihuany, které vyhledávají 4 ze 7 respondentů. Společné užívání udržuje skupinovou konformitu a solidaritu a zároveň vyvábí mezi uživateli pocit sounáležitosti, jedná se tedy o sociální funkci rituálů, jak uvádí Kajanová. Pomocí společného užívání je udržována i skupinová soudržnost, což je funkce připisovaná kolektivnímu rituálu, jak je uvedeno ve **Slovníku sociální práce k rituálu (2003)**. V historii byl tento rituální aspekt patrný i u jazzových muzikantů, když chodili na své odpolední „čaje“ (3). A i u hippie, kteří pořádali skupinové obřady, kde se kouřila marihuanu, aby poté mohli navzájem sdílet skupinově-utopické vědomí (17).

Odstraněno:

Naopak samotářské užívání, jak uvádějí sami respondenti, slouží k odpočinku a odreagování. A právě tato schopnost marihuany, schopnost uvolnění se, sloužila v minulosti v různých náboženských a sociálních rituálech (17). Dále se této schopnosti využívalo u meditačního rituálu, který praktikovali Číňané a Indové, aby si navodili stav hluboké meditace (17). Důvodem použití marihuany u těchto rituálů je obsah THC, což je psychicky aktivní látka obsažena v marihuaně, způsobující uvolnění (1).

Faktorem, který ovlivňuje intoxikaci, je i prostředí (26). Proto je pochopitelné, že uživatelé marihuany vyhledávají místa (dle respondentů nejčastěji v přírodě), jenž subjektivně vnímají jako „krásná“. Dá se tedy říct, že jakmile se naskytne příležitost a uživatel je na nějakém svém oblíbeném místě, užije marihuanu. Rituální aspekty lze přirovnat k situačnímu rituálu, který se provádí, pokud nastane nějaká zvláštní okolnost či potřeba, jak píše Murphy (1998). V minulosti tento rituální aspekt lze vidět u hippie a

jejich toulkách do přírody s jointem mezi rty (17).

U dlouhodobých uživatelů marihuany je jde jen obtížně určit nejfrekventovanější doba užití. Obecně lze však konstatovat, že se jedná o dobu po skončení zaměstnání či školy, jak uvedli všichni respondenti. Důvodem je potřeba relaxace, čemuž marihuana napomáhá. Negativní rozměr tohoto důvodu se dle Kajanové (2011) jeví v ustrnutí spontánního jednání do pouhé vnější formy bez vnitřního obsahu. Jinak řečeno, jakmile uživatelé po práci či škole užívají marihuanu k lepšímu odpočinku pravidelně, postupem času se toto jejich jednání stane rituálem, který provádí automaticky, aniž by potřebu spánku vůbec měli.

Dá se očekávat, že se vyskytnou i možná zkreslení, která plynou ze získaných rozhovorů. Respondenti totiž vše popisují ze své subjektivní stránky a není tedy jisté, zda jsou poskytnuté informace relevantní. A jelikož marihuana negativně působí na paměť jejich dlouhodobých uživatelů, zůstává otázkou, zda si respondenti pamatují všechny uvedené detaily správně.

Na závěr bych chtěla zodpovědět výzkumnou otázku, která se ptá, zda lze pozorovat u dlouhodobých uživatelů marihuany prvky rituálního chování. Odpověď tedy zní ano, u dlouhodobých uživatelů marihuany lze pozorovat prvky rituálního chování. Konkrétně se tyto prvky vyskytují u prvního experimentu s marihuanou, u přípravy marihuany k jejímu užití, dále pak jsou rituální prvky patrné u počtu lidí, kteří se účastní intoxikace, a nakonec místa a doby intoxikace.

6 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo identifikování rituálů spojených s užíváním marihuany. K jeho naplnění jsem tedy potřebovala zjistit, jak vnímají užívání marihuany samotní uživatelé, a snažila jsem se v jejich u užívání nelézt nějaké aspekty rituálního chování.

Samotné užívání ani jeden respondent nevnímá jako svůj rituál. Při užívání marihuany považují za rituál jen některé prvky, a to hlavně přípravu a samotnou intoxikaci. Všichni respondenti se také zmínili o pár skutečnostech, které si byly velmi podobné, konkrétně o prvním experimentu s marihuanou, o místech, která záměrně vyhledávají v přírodě, a také době, ve kterou většinou užívají. Shodu lze také pozorovat v záměru intoxikace všech respondentů, tedy v odreagování se a v relaxaci. Pro uživatele marihuany je také důležitá přítomnost dalších lidí, což může ovlivnit intoxikaci, a to jak pozitivně, tak i negativně (26). Za pozitivum se pak dá také považovat větší soudržnost skupiny uživatelů, většinou blízkých přátel.

Při srovnání s minulostí se na marihuanu pohlíží zcela jinak. Dříve sloužila jako prostředek u různých meditačních, náboženských a jiných rituálů, dnes ji jejich rituálních spojitostí není nikdo vědom, ale přesto jsou nevědomky konány, mnohdy dokonce stejně jako v minulosti. Kdysi lidé nepovažovali marihuanu za nebezpečnou, spíše naopak, využívali její psychotropní i omamné vlastnosti naplno. Rituální aspekty lze také sledovat u uživatelů marihuany v moderní historii, konkrétně u hippie a jazzových muzikantů (17).

Celý rituál kouření marihuany obsahuje přípravu marihuany a samotné užití, kde je důležité místo, čas i společnost jiných lidí. Podle kritérií rituálu jde jen o jeho jednotlivé části, a právě to je důkazem rituálního chování uživatelů.

Dlouhodobí uživatelé užívají drogy často společně, aby spolu mohli lépe komunikovat, aby sdíleli své myšlenky a pocit sounáležitosti a aby se vzájemně více poznali. Vyhýbají se při tom veřejně dostupným místům, a tím zabraňují negativní sociální vlivy. Právě toto pak podporuje sociální funkci drogy, což v minulosti měly obecně rituály.

Mezi hlavní důvody dlouhodobého užívání řadí respondenti odpočinek, relaxaci,

odpoutání se od reality, a vůbec celkové vypnutí.

Výsledky bakalářské práce se mohou využít jako zdroj informací pro širokou veřejnost a také iniciovat případné intervence ve zkoumané oblasti. Využít lze také práci v protidrogových opatřeních, či v rámci oboru sociální patologie. A to konkrétně v rámci zlepšování kvalit a standardů péče o uživatele drog.

7 Seznam použitých zdrojů

KNIHY A MONOGRAFICKÉ PUBLIKACE

1. DUPAL, Libor. *Kniha o marihuaně*. Praha: Mat'a, 2010. 176 s. 3.vyd. ISBN 978-80-7287-136-0.
2. ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. Praha:Volvox Globator, 2003. 173 s. 1.vyd. ISBN 80-7207-512-8.
3. GILMAN, Sander L. *Příběh kouře: člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost*. Praha: Dybbuk, 2006. 457 s. 1. vyd. ISBN 80-86862-23-2.
4. GENNEP, Arnold Van. *Přechodové rituály (systematické studium rituálů)*. Praha: Lidové noviny, 1996. 201 s. 1. vyd. ISBN 80-7106-178-6.
5. GOTTLIEB, Adam. *Vaříme s konopím*. Olomouc: Votobia. 117 s. 1.vyd. ISBN 80-85885-70-0.
6. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 408 s. 2.vyd. ISBN 978-80-7367-485-4.
7. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. 184 s. 1. vyd. ISBN 978-80-7367-098-6.
8. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007. 285 s. 2. vyd. ISBN 978-80-7367-269-0.
9. KAJANOVÁ, Alena. *Vybrané kapitoly ze sociální a kulturní antropologie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2011. 65 s. 1. vyd. ISBN 978-80-7394-301-1.
10. KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti - Mezioborový přístup 1*. Praha: NMC ÚV ČR, 2003. 662 s. 1. vyd. ISBN 80-86734-05-6.
11. KING, Jason. *Cannabible*. Praha: Levné knihy, 2008. 127 s. 1. vyd. ISBN 978-80-7309-606-9.
12. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. 272 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-2456-0.
13. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 288 s. 1. vyd. ISBN 80-7178-549-0.

14. MONTOUSSÉ, Marc. *Přehled sociologie*. Praha: Portál, 2005. 335 s. 1. vyd. ISBN 80-7178-976-3.
15. MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002. 207 s. 1. vyd. ISBN 80-7178-624-1.
16. MURPHY, Robert F. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 267 s. 1. vyd. ISBN 80-85850-53-2.
17. ROBINSON, Rowan. *Velká kniha o konopí*. Praha: Volvox Globator, 2004. 267 s. 3. vyd. ISBN 80-7207-532-2.
18. SCHULTES, Richard Evans, HOFMANN, Albert. *Rostliny bohů*. Praha: Volvox Globator, 2000. 208 s. 1. vyd. ISBN 80-7207-342-7.
19. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: Uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. 281 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-2907-7.
20. SMOLÍK, Petr. *Duševní a behaviorální poruchy. Průvodce klasifikací, nástin nosologie diagnostika*. Praha: Maxdorf, 2002. 506 s. 1. vyd. ISBN 80-8591-218-X.
21. SOUKUP, Martin. *Základy kulturní antropologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 2009. 214 s. 1. vyd. ISBN 978-80-87207-03-1.
22. STAFFORD, Peter. *Encyklopedie psychedelických látek*. Praha: Volvox Globator, 1997. 495 s. 1. vyd. ISBN 80-7207-057-6.

PŘÍSPĚVKY V KNIHÁCH A JINÝCH MONOGRAFICKÝCH PUBLIKACÍCH

23. GABRIELOVÁ, Hana a M. RUMAN. Botanika konopí. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Konopí a konopné drogy*. Praha: Grada, 2008. 63 - 70 s. 1.vyd. ISBN 978-80-247-0865-2.
24. GABRHELÍK, Roman. Modality konopných drog. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Konopí a konopné drogy*. Praha: Grada, 2008. 125 - 131 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-0865-2.
25. MIOVSKÁ, Lenka, J. VACEK, a R. GABRHELÍK. Uživatelé konopných drog. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Konopí a konopné drogy*. 1. Praha: Grada, 2008. 162 – 168 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-0865-2.
26. VACEK, Jaroslav. Behaviorální projevy akutní intoxikace. In: MIOVSKÝ, Michal a

kol. *Konopí a konopné drogy*. Praha: Grada, 2008. 219- 220 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-0865-2.

27. VACEK, Jaroslav. Prožitek akutní intoxikace. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Konopí a konopné drogy*. Praha: Grada, 2008. 220 - 240 s. 1. vyd. ISBN 978-80-247-0865-2.

PŘÍSPĚVKY VE SBORNÍCÍCH

28. EVROPSKÉ MONITOROVACÍ CENTRUM PRO DROGY A DROGOVOU ZÁVISLOST. Konopí. In: *Stav drogové problematiky v Evropě: výroční zpráva za rok 2010*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-9168-427-4.

29. NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. Metodologie. In: *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 36 – 53 s. ISBN 80-86734-08-0.

30. MRAVČÍK, V. a kol. Užívání drog v populaci. In: *Výroční zpráva o stavu věcech drog v České republice v roce 2009*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, 23 – 32 s. ISBN 978-80-7440-034-6.

WEBOVÉ STRÁNKY

31. *Legalizace* [online]. Praha: Legalizace.cz, o.s.©2009 [7.2.2012]. Dostupné z: www.legalizace.cz

32. *Drogová poradna* [online]. Praha: Sananim, o.s. ©2009 [7.2.2012]. Dostupné z: www.drogovaporadna.cz

8 Klíčová slova

Rituál

Marihuana

Dlouhodobý uživatel

9 Přílohy

Příloha č. 1 – dotazník s otevřenými otázkami

Příloha č. 2 – strukturovaný rozhovor s respondentem A

Příloha č. 3 – strukturovaný rozhovor s respondentem B

Příloha č. 4 – strukturovaný rozhovor s respondentkou C

Příloha č. 5 – strukturovaný rozhovor s respondentem D

Příloha č. 6 – strukturovaný rozhovor s respondentkou E

Příloha č. 7 – strukturovaný rozhovor s respondentkou F

Příloha č. 8 – strukturovaný rozhovor s respondentkou G

Příloha č. 1 – strukturovaný rozhovor s respondentem A

Marihuanu jsem poprvé kouřil v 16 letech. Důvod byl velice prostý, a to čistá zvědavost. A taky jsem si chtěl na trávu udělat vlastní názor. Ode všech kamarádů jsem totiž slyšel, jak je to skvělé. Naopak v televizi, v novinách a tak furt píšou, jak je to nebezpečná droga. Takže jsem si řekl, že to zkusím a posoudím sám, jak to ve skutečnosti je.

Odehrálo se to v opuštěném kravíně u nás na vesnici. Schválně jsme vybírali místo, kde nás nikdo neuvidí a kde si budeme moct ten stav plně vychutnat. A kravín na to byl ideální. Od vesnice to není zas tak blízko, aby se tam jen tak někdo potuloval a dělal nám otravného pozorovatele, ale zároveň ani daleko, kdyby se něco stalo a my potřebovali pomoc. V tu dobu, jsem toho totiž moc o trávě nevěděl a musím říct, že jsem z ní měl celkem respekt.

Semnou byl můj tehdy nejlepší kamarád, který zkoušel marihuanu taky poprvé. Nějak jsem se k tomu vybrnkali navzájem. Bavili jsem se o ní ve škole, venku s ostatními kamarádama a slyšeli o ní v televizi. Náhodou jsme tehdy potkali jednoho starého známého, který už delší dobu hulil, a dal nám nějaké paličky. Vykládal nám, jak to sám vypěstoval, že je to výtečná kvalita a kdesi cosi. No a my jsme si to vzali a na druhý den jsme to šli prubnout.

Nevím, jaký mám důvod k opakovanému hulení. Teď už v podstatě žádný, je to víceméně stereotyp, prostě zvyk. Nebo spíš rituál? (SMÍCH) To ale musíš posoudit ty, já se v tom nevyznám. Každopádně mi připadne, že trávu kouřím ze stejného důvodu jako cigarety. Uvolní tě to, zabiješ tím čas a přestat s tím není až zas tak moc lehké.

Dneska se dá říct, že hulím denně. Výjimkou je situace, kdy dojde vlastní zásoba, zásoba všech mých kamarádů a nejsou žádné peníze, aby se tráva koupila. To ale neznamena, že hulím celý den. To určitě ne. Existují i dny, kdy si zahulím až pozdě večer před spaním.

Já jsem vyzkoušel snad už všechno, co se dá sehnat. Jsem hrozně zvědavý a

vzrušuje mě poznávat jiné stavy vědomí. Takže už jsem vyzkoušel hašiš i hašišový olej. Hašiš je mamka, to je pak stávek jedna radost, ale hašišový olej mi moc nevyhovoval. Je pravda, že jsem to s ním asi trochu přehnal a byl jsem taky utahaný z práce. Ale šel jsem si tak do hodiny lehnout a celé jsem to prospal, moc mě to totiž uzemnilo.

Specifická ani tak ne, spíš taková, kde je klid a nikomu to nebude vadit. Rozhodně nehulím na takových místech, jako jsou hospody atd. Je tam moc zvědavých lidí a ty já nemám rád. Mám rád svoji pohodu, žádný stres, jenom uvolnění.

Stůl, židle, monitor, klávesnice a bongo. (smích) Nejčastěji totiž hulím u počítače ve své pokoji. Tam mám jistotu, že mě nikdo nebude rušit, mám tam pohodlí, můžu u toho vypadat a tvářit se, jak chci. U mě nejlepší místo. Ale jako rád si zajdu aji někam ven na procházku s kámošem. Pokecat a tak, ale není to tak časté.

Nikdy bych nehulil doma u rodičů. Tam bych si to nedovolil. Pro rodiče je to nebezpečná droga. A já to respektuju. Nejsem doma nijak často, takže mě to nijak neomezuje a nemusím to řešit.

Vždycky hulím na jakékoliv párty. To se musí, jinak by se tam nedalo vydržet až do rána bez žádných drog. A ta tráva je takové nejmenší zlo, které se tam užívá. Navíc po trávě se dobře tancuje, si mnohem uvolněnější a vydržíš dýl.

Nejčastěji určitě hulím večer po práci. Je to moje součást odpočinku. Úplně vypnu a relaxuju. Mozek se mi jakoby úplně přepne. Problémy z práce se rozplynou a hned je mi líp. Večer taky už nemusím většinou řešit nic důležitého, tak se nemusím bát, že bych musel ten mozek zase „zapínat“. Jo a se mi pak dobře spí, usnu ani nevím jak.

Přes pracovní dobu si dám jenom občas, spíše z nudy. Nemám nijak zábavnou práci, která potřebuje mou neustálou pozornost. Ale jak říkám, je to rozhodně výjimečně, třeba před Vánoci a tak dál, jinak ne.

Já bych hulil snad furt (úsměv). Teda kromě té práce. A pak taky možná když jsem nemocný, to mám pak zvláštní stavy. Hulení tě hrozně vyčerpá a v kombinaci s nemocí prospím celý den a když jsem vzhůru, tak si stejně připadám jako ve snu.

Rozhodně jsem raději o samotě. Nemám moc sbližovací náladu po zhulení se. Spíš jenom vykydnu a to nepotřebuju, aby mě u toho někdo viděl. Nebo dostanu žravku a vyjím celou ledničku, u čehož taky nemusí být každý. No, a když jsem sám, tak mě

nikdo nekontroluje a já se taky nemusím o nikoho starat.

Nemyslím si, že ostatní lidé mají nějaký vliv na můj prožitek. Já se moc lehce ovlivnit nedám. Jak jsem už řekl, taky spíš hulím sám, takže ho nemá kdo ovlivňovat. A když mám dobrou náladu, tak si ju nenechám zkazit nikým, to by mě musel teda někdo hodně naštvat. Ale možná působí, když jsi s hodně dobrýma lidma, to ti ta dobrá nálada úplně graduje a je pořádná sranda.

Samozřejmě bych nikdy nehulil před rodiči, z důvodů, jak už jsem řekl předtím.

Je jich snad milión. Vždyť hulit se dá téměř z čehokoliv. Vzpomenu si teď na joint, skleněнку, různé druhy možných i nemožných dýmek, vaporizér, pak jsem zkoušel pokrmy připravované z trávy nebo mléko.

Nejčastěji hulím ze skleněanky. Vytáhnu si z krabičky dostatečně velký kousek a dám ho do kotle skleněanky. Někdy ho předtím taky trochu nadrtím. Je to určitě rychlejší než balit brko. To by se mi nechtělo, taky je na sklo potřeba míň trávy než na špek a stav je mnohdy lepší.

Nic takového v tom už nevidím. Beru to jako součást dne, něco jako ranní káva. Pomáhá mi to jen přežít celý den ve zdraví a navíc mi to chutná.

Uklidnění, to je je pro mě asi nejzřetelnější. Zapomenu na starosti a stresy, relaxuju. Prostě pohoda, jazz. Narušit to může okolí, které je kolem mě. Třeba rušná ulice, se pak soustředím na ty zvuky a nemůžu se hodit do pohody.

Čistě po konzumaci konopí jsem nikdy negativní zkušenost neměl.

Marihuanu jsem už kombinoval s extází, pervitinem, lysohlávkami, LSD a alkoholem, kokainem a MDMA. Snad jsem na nic nezapomněl.

Příloha č. 2 - strukturovaný rozhovor s respondentem B

Marihuanu jsem poprvé užil v patnácti letech. Mým jediným důvodem byla prostá zvědavost. Uskutečnilo se to na sídlišti v paneláku, kde byl relativní klid a nikdo nemohl rušit. A byl jsem u toho se dvěma přáteli, oba byli starší o několik let, takže už nějaké ty zkušenosti s trávou měli.

Nyní marihuanu užívám především na nespavost, bolest hlavy a podobně. Já totiž nerad užívám nějaké léky a toto mi pomáhá. Pak si taky zakouřím, abych mohl přemýšlet a občas pro potlačení jiných drog. Dříve jsem hulil především kvůli určitému úniku z reality. Měl jsem totiž nějaké problémy doma a tak. A samozřejmě je to pro mě také určitá forma zábavy a relaxace. Dnes kouřím jen občasně, tedy cca několikrát do měsíce, spíš když cítím, že potřebuji „vypnout“.

Z jiných forem konopí jsem užíval jen hašiš, k ostatním formám jsem se nedostal nebo jsem spíš neměl zájem je zkusit.

Co se týče specifických míst pro užívání, tak ty nevyhledávám. Kouřím zásadně jen doma. No teda ne přímo doma, ale na balkóně běžného panelového bytu, který má ovšem úžasný výhled (smích).

Nikdy bych neužil marihuanu mezi lidmi, které stoprocentně neznám, kvůli nepříjemným pocitům, které v takových chvílích mám. Necítím se potom dobře, nevím, jestli těm lidem můžu věřit. mám z nich pocit nejistoty. A protože je tráva nelegální, neriskuju, že bych se mohl dostat to potyčky se zákonem. Dřív jsem na to celkem kašlal a kouřil jsem všude i ve škole, ale to jsem byl mladší a neuvědomoval jsem si možné následky. Taky bych nikdy neužil, když mám jít do práce. Mohlo by se totiž lehce stát, že by mi mohl zaměstnavatel udělat testy a o případnou výpověď fakt nestojím.

Jak už jsem řekl nikdy nekouřím s neznámými. Výjimečně si dám akorát s jedním nebo dvěma kamarády, se kterými se však nevidám jen kvůli užití marihuany. Spíš jde o kamarádské pokecání, u kterého si případně pokouříme, ale rozhodně se nescházíme, abychom se spolu zhulili, to ne. Když tak uvažuju, ostatní lidé mají vlastně velký vliv

na můj prožitek z kouření. A to většinou velmi negativní. Vadí mi lidé necharakterní, neupřímní a podobně. Cítím se mezi nimi velmi špatně a nedokážu v takové společnosti setrvat delší dobu než krátkou

Mezi způsoby užití, které jsem zkusil, patří dýmka a joint, nic jiného jsem nikdy nezkusil. Kouřím totiž výhradně ze skla. Mám na to dokonce takový grif. Vždy držím sklo levou rukou a zároveň nebo bezprostředně po tom kouřím cigaretu.

Negativní zkušenost s užíváním marihuany mám, bylo to ve společnosti neznámých lidí, jak jsem popsal předtím.

Jinak marihuanu užívám nejčastěji s pervitinem, dříve také s lysohlávkami.

Příloha č. 3 – strukturovaný rozhovor s respondentkou C

Marihuanu jsem poprvé kouřila v patnácti letech. Hodně jsem toho o trávě v té době slyšela od svých spolužáků, a tak mě napadlo, že to taky vyzkouším, abych nebyla pozadu. Nejdřív jsem se zeptala svojí zkušenější kamarádky, jaké to je. Ta mi řekla, že se potom mega směješ. Tak jsem teda jednou řekla jednomu kamarádovi, jestli nějakou trávu má. Byli jsme zrovna u potoka a náhodou u sebe něco měl, ale nebylo toho hodně. Nabili jsme fajku a já jsem si poprvé zahulila. Žádný povznesený stav se však nedostavoval, vůbec to na mě nepůsobilo a bolela mě z toho akorát tak hlava. Byli jsme u toho celkem čtyři lidi, ale dali jsme si jen dva – já a můj zkušenější kamarád. Ostatní asi nechtěli. Nebo já nevím, už si to nepamatuju přesně.

Nyní hulím už sedm let. Důvodem je naprosté odreagování. Održení od reality. Když si zahulím, moje problémy mi už nepřipadají tak strašné. Najednou si jakoby uvědomím, že všechno má svoje řešení a jsem hned klidnější. Někdy si taky zahulím před spaním, aby se mi lépe spalo. Teď hulím skoro každý den a to hned několikrát. Je to už prostě takový zvyk, něco jako když si dáte s kamarádem cigaretu. Jenom já si zahulím trávu. V životě jsem už zkoušela hašiš, ale chystám se i na hašišový olej.

Místa při hulení většinou měníme. Když se nám chce procházet nebo se třeba kochat přírodou, tak zajdem někam na vyhlídku nebo jenom tak někam do lesa na procházku. Stane se ale taky, že se nám nechce ani pohnout, a tak se zhulíme u mě na balkóně nebo jen před barákem. Mám taky pár oblíbených míst, kde hulím nejraději. Když to shrnu, tak jsou to většinou něčím specifická místa. Něčím musí být zvláštní nebo krásná. A taky se tam musí dát sednout, abychom si trávu vychutnali pěkně v poklidu. Nerada hulím na místech, kde se vyskytují lidi, kteří nehulí. Takže veřejná prostranství v centrech měst, hospody, nádraží a tak podobně. Myslím, že to zbytečně provokuje lidi a já se nerada s někým hádám. Natož, když nějaký nenechavý občan zavolá policajty. To ti úplně pokazí náladu. Takže se většinou neznámých lidí radši straním, a tím tomu předejdu. Naopak vždycky si zahulím, když jsem na párty. To

k tomu patří. Hudba, kamarádi, dobré pití a hulení. Tancuje se mi pak lehce, cítím hudbu po celém těle a jenom si tak pluju na vlně spolu s ostatními. Akci bez trávy si už ani nedovedu představit, nebylo by to ono.

Doba, kdy užívám marihuanu se celkem mění. Záleží na tom, jestli mám daný den volno nebo jestli mě čekají nějaké povinnosti. Když mám třeba něco důležitého ve škole, na úřadě, atd. nebo jdu na návštěvu k rodině, tak si nezahulím. Jinak by se dalo říct, že hulím furt, pokud mám teda co. Treba ranní zhul, tě rozhodí nejvíc. Celý den už vnímáš, jako by si byl v „Jiříkově vidění“. Takže radši hulím až večer, to mě většinou už nic nečeká, a nevádí, že jsem trochu mimo. Sem tam si zahulím i do školy nebo během školy, ale ne, že bych byla pod vlivem vždycky. Pokud nás nečeká náročný seminář, kde musíme odpovídat na otázky, tak se klidně zhulím. Nikdy bych si ale nedala před zkouškou nebo před zápočtem. Neriskovala bych totiž, že si na nic nevzpomenu.

Dá se říct, že hulím jen ve společnosti dalších lidí. Sama si zapálím, jen když nemůžu dlouho usnout nebo když vím, že v mém okolí se nenachází nikdo, kdo by zahulil semnou. Jinak pálíme aspoň ve dvou. Moji kamarádi jsou převážně huliči, takže je jasné, že hulím nejčastěji s něma. A často se potkáváme jenom pro to, abychom dali prda a pokecali. Kamarády nehuliče vlastně už skoro ani nemám a nebo se s něma nestýkám tak intenzívně jako s těma, co hulí. Vliv na můj prožitek lidí na 100% mají. Pokud jsou to lidi se stejným pohledem na svět, rádi se smějí a vykládají, tak mám jistotu, že budu mít dobrý stav. Ale pokud se zrovna s někým pohádám nebo je přítomen někdo, koho nemám ráda, jsem spíš tišší a stáhnou se do sebe. To se mi taky stává, když jsou u toho lidi, které vůbec neznám já ani moji kamarádi. Nehulila bych určitě před členy rodiny, pro ně je to totiž droga. A vysvětlit jim, že to zas tak nebezpečné není, nejde.

Způsobů užití jsem zkusila už nespočet. Přes bongu, skleněny, fajky, jointy až po buchty, sušenky, mléko a tak. Je toho fakt hodně. Je to zábava - zkoušet nové způsoby. Mám několik kamarádů, co si vyrábí fajky a bongu sami, a to pak stojí za to.. To jsou pak odpaly až na Mars (smích). Nejradši mám ale skleněnu. Je to rychlé, dobré a zhulí to nejvíc. Motat špeky mi připadne zdlouhavé a taky to vyžaduje hodně trávy, na rozdíl

u skla. Sklo taky můžeš použít víckrát, stačí, když ho vyčistíš. Zápolem na druhou stranu je, že sklo hrozně rádo vypadává z ruky. A jelikož je skleněné, tak se snadno rozbije a musíme vymýšlet nějaký jiný způsob, z čeho se zhulit.

Můj postup přípravy hulení je následující. Marihuanu nadrtím v ruce nebo v drtičce, nabiju do skla, potáhnu a pošlu dál. Tak kolujeme, dokud ve skle něco je. Pak se nabíjí znovu a znovu, dokud nejsou všichni dostatečně zhulení.

Rituální aspekt ve svém hulení možná vidím v tom, jak se určitými lidmi sejdu, potom se zhulíme a odpočíváme. Hulení k tomu neodmyslitelně patří. Myšlenky se uvolní a my kecáme o kravinách, které nás právě napadnou. A protože jsme všichni pod stejným vlivem trávy, napadají nás stejné věci, máme stejnou náladu a rozumíme si. Děje se to většinou navečer, takže zhodnotíme, co se dělo celý den. Pro nás je to taková tečka za dnem.

Marihuana na mě působí uklidňujícím dojmem, cítím se pak klidná, nikam napospíchám. Na druhou stranu jsem někdy až zpomalená a zapomínám. Ten stav se taky hodně odvíjí od druhu trávy. Po nějaké trávě se směješ, po nějaké vykydneš a po jiné chytneš obrovský hlad a sníš všechno, na co přijdeš. Břicho tě pak bolí, ale jíš furt dál, protože ti to jídlo najednou tak hrozně chutná, že si nemůžeš pomoci. Nejhorší ale je, že se pak nemůžeš ani pohnout a jediné, co se dá dělat je spát.

Vyloženě negativní zkušenost s marihuanou nemám. Jen ze začátku, když jsme pila alkohol a do toho si zahulila, tak se mi udělalo špatně. Časem jsem si ale zvykla a teď kombinuju alkohol a marihuany běžně. Jinak jsem měla trávu s pervitinem, LSD, extází, kokainem, lysohlávkama, MDMA.

Příloha č. 5 – strukturovaný rozhovor s respondentem D

Marihuanu jsem poprvé užil před 5 lety a mám to stále v živé paměti. Vyzrazil jsem se svými kamarády do Prahy na výlet a s sebou jsme si vezli gram marihuany, protože jsme ji chtěli všichni vyzkoušet a náš výlet si užít na plno. Polovinu dne jsme strávili prohlídkou pražských krás a po obědě to přišlo. Našli jsme pěkný park pod palácem Flora a zasedli jsme na lavičku. Vyndali jsme si všechny potřebné věci k přípravě marihuanové cigarety a najednou jsme narazili na problém, ani jeden z nás neuměl ubalit. Zkoušeli jsme to každý a do třetice se povedlo a marihuanová cigareta byla na světě. Zapálili jsme ji a postupně každý z nás do sebe dostal pár šluků. Asi za 20 min jsem začal cítit stavy beztlíže, euforii a začali jsme se neskutečně všemu smát. Svět byl najednou veselejší, hezčí, barevnější a hlavně jsem přestal myslet na veškeré problémy. Vše bylo příjemné a bláznivé a tak hurá do velkoměsta.

Mé první užití ve mně zanechalo spoustu příjemných pocitů a maličko se mi změnilo myšlení a přestal jsem marihuanu brát jako drogu. Od této chvíle jsem ji začal občas užívat. Začínalo to jednou nebo dvakrát do měsíce, potom jednou dvakrát týdně a nakonec to skončilo u denního užívání.

Nejvíce mě na marihuaně asi baví to, že ze mě opadne veškerý stres a jsem v úplném rauši a také si u jointu skvěle popovídám se svými přáteli a poslední kladný účinek jsou prožitky při sexu. Dnes užívám marihuanu denně a vykourím přibližně dva jointy vždy ale až v odpoledních hodinách, když mám po práci. Neraď hulím, když musím cokoli vyřídit, pracovat nebo mám komunikovat se střízlivým člověkem. Mé reakce jsou totiž zpomalené, všímám si spousty detailů a nedokážu udržet dlouhou dobu pozornost. Projevuje se u mě hyperaktivita, snižuje inteligence a zapomínám.

Kouření marihuany beru jako formu relaxu a pohody. Někdy kouřím doma, pak číhnu na film nebo vyrazím s přáteli popovídat na vyhlídku a koukat na světla a město z výšky nebo do přírody. Jsem raději, když si mohu zakouřit s přáteli a užít si pohodu, výborně popovídat a zasmát se čemukoli ale jsou i dny, kdy chci být sám a zavřu se doma a uklidním se brčkem, funguje to na mě jako výborné antidepresivum. Mé stavy

se mění podle mých nálad, když jsem příjemně nalazen, je všechno v pořádku, ale pokud mám starosti a špatnou náladu, tak se občas můj stav zhorší a zbytečně moc přemýšlím a stáhnou se spíše do ústraní. Z výrobků z marihuany jsem vyzkoušel snad všechno hašiš, hašišový olej, jídla, ale preferuji kouření. Nějaký negativní zážitek asi není. Spíš jen nerad řeším věci, když jsem zhulený, ale rád si užívám. Jinak marihuanu jsem kombinoval se všemi drogami, které jsem užil, takže (Lsd, mdma, houbičky, kokain, pervitin, alkohol...).

Jako rituál беру asi balení jointu. Postup je následující. Z dealerového pytlíčku vyndám paličku marihuany oddělím cca 0.3g a nastřihám na malé kousíčky nebo lze také použít drtičku. Poté si nasypu nastřihanou trávu na nějaký podklad tzv. ponk a přidám tabák asi v poměru 2:1 a promísím. Dále si připravím filtr, stočím kousek tvrdšího papíru třeba z krabičky od cigaret. Ještě k zhotovení potřebuji papírek OCB. Balím tzv. na backa a princip spočívá v tom, že uchopím do pravé ruky papírek s filtrem a lepidlem k sobě nasypu připravený mix tabáku a trávy do papírku a jemným točením jedu palcem levé ruky až na druhý konec papírku tím trávu umačkám a udělám tvar do kulata. Nakonec přehnu papírek a olíznu, nechám chvíličko poschnout a odtrhnu jej. Provedu finální úpravu, sklepu, poválím jemně olíznu a na konci zatočím a ňamka je připravená ke kouření.

Příloha č. 6 – strukturovaný rozhovor s respondentkou E

Marihuanu jsem poprvé užila když mi bylo 15 let. Bylo to v deváté třídě na základní škole, důvod jsem k tomu zřejmý neměla. Snad jen zvědavost, nebo vyrovnání se vrstevníkům, jenž už měli zkušenosti s touto lehkou drogou. Celé se to uskutečnilo o velké přestávce na nádvoří školy, kdy jedna nejmenovaná kamarádka vytáhla sáček s marihuanou a zeptala se, kdo si dá, že ubalí jointa. Moje nejlepší kamarádka se toho chytla a já společně po delším uvažování zda li do toho jít – společně s ní. Zakouřily jsme si, všechny tři onu ubalenou jointovou cigaretu a mně to nic neudělalo, necítila jsem se nijak intoxikovaná. Spíše jsme dělaly, že jsme vysmáté, připadaly jsme si dospělé ☺ Mezi důvody opakovaného užívání v současnosti bych zařadila především sociální aspekty, jenž jsou při kouření marihuany evidentní, alespoň u mě. Stýkám se především s lidmi, kteří marihuanu kouří a kouříme ji společně, avšak nevádí mi stýkat se s jinými, těmi, kteří nekouří, mezi lidmi v tomto směru nedělám žádné rozdíly. Dalším důvod, který musím zmínit je ten, že mi marihuana prostě chutná. Mám ráda její vůni, její chuť, její vzhled, je pro mě prostě fascinující. V neposlední řadě marihuanu opakovaně užívám z důvodu celkového stavu uvolnění, relaxace, nebo oproštění se od denního stálého stresu, ve kterém se nacházím při řešení běžných záležitostí. V současné době marihuanu kouřím denně, množství je velice odlišené. Pokud jsem o samotě, doma a například se učím, dám si maximálně 1 jointa denně, ale pokud jsem s přáteli, nebo si jen tak užívám večer ve společnosti dobrých lidí, vyšplhá se moje denní konzumace až k 6ti jointům.

V životě jsem vyzkoušela i jiné formy konopí, především hašiš, který mám také velmi v oblibě, hlavně „plastic“, konopí ve všech různých druzích jídla jako např. koláčky, bramboráky, čokoláda, mléko, apod., a v neposlední řadě i hašišový olej.

Při užívání marihuany vyhledávám místa, kde je spíše klid, kde se cítím dobře, nejraději při pohledu na nějakou pěknou krajinu, vyhlídku, přírodní krásy, ale i v teple domova, v křesle při podvečeru. Hlavním faktem je ten, že se musím cítit dobře a nesmím se stresovat, či být tlačena časem. Marihuanu nejčastěji užívám v autě, ráda si

zajedu na právě klidná, zajímavá místa, která sama instinktivně hledám a tam kouřím. Jako druhým nejčastějším místem bych uvedla domov, kde mám své soukromí. Místa, kde bych marihuanu nikdy neužila jsou místa, která jsou veřejná, například společnosti více lidí, či větší počet lidí kteří jsou nekuřáky marihuany – jsem v tomto směru velice ohleduplná. Nekouřím marihuanu tam, kde se to z morálních, či různých důvodů nehodí.

Trávu kouřím nejčastěji ve večerních hodinách, pro navození klidné atmosféry a celkové večerní pohody. Ale je faktem, že nejraději mám jointa po ránu. Ten první, je nejlepší, nejvíce mi chutná, nejvíce mě „zmastí“. Marihuanu nekonzumuji ani v zaměstnání, ani ve škole, občas když máme mezi přednáškami (jsem studentem dvou VŠ) větší časovou prodlevu, zajdeme si s kamarádkami na jednu lehkou jointovou cigaretu, jen tak pro povzbuzení. Nepociťuji, že by mě malé množství marihuany nějak ovlivňovalo při plnění školních povinností.

Při užívání marihuany vždy a jednoznačně vyhledávám společnost, nerada kouřím sama a vlastně musím přiznat, že NIKDY nekouřím sama. Když kouřím marihuanu s ostatními, většinou se jedná o mé blízké přátele, kteří jsou také uživateli marihuany, jedná se většinou o různorodé skupiny lidí, v povětšině je nás vždy mezi 3 – 7. Lidé na můj prožitek z marihuany vliv nemají, nic podobného nepociťuji, většinou vždy záleží na mém vlastním, osobním rozpoložení. Jsou lidé, před kterými bych marihuanu asi nikdy neužila a to např. zaměstnavatel, profesor, rodič, apod.. Nepociťuji jako morální, abych kouřila marihuanu před někým takovým, když se zákon v ČR k užívání staví tak, jak se staví. Pořád je to v dnešní době jako zaběhlý stereotypní předsudek, že užívat drogy je špatné. Já si nemyslím, že marihuana je droga. Díky její veliké škále využití si myslím, že jde o něco víc, ale o tom hovořit nebudu, na to jsem nebyla tázána. Nemám zapotřebí kouřit marihuanu tam, kde to není vhodné, raději si vychutnám chvíli, kdy si to mohu užít o to víc. Je to pro mě svým způsobem takové malé tajné kouzlo.

Vyzkoušela jsem už všechny možné způsoby užití marihuany, všechny různé druhy bongů, fajfek, cigaretových papírků nepřeberných barev a chutí, marihuanu v jídle, marihuanu v pití, apod. Nejčastěji marihuanu kouřím, nerada marihuanu konzumuji jinak. Kdybych měla popsat nejčastější postup přípravy od začátku až do konce, vždy to

probíhá stejným způsobem. Na nějakém pěkném místě usednu, vyndám si potřeby jako papírky, filtry, tabák (pozn. – jsem uživatel pouze marihuany, nikoli kuřák nikotinových cigaret- nechutnají mi, smrdí mi a není mi po nich dobře, točí se mi hlava a mám nepříjemnou pachut' v ústech). Zastávám se názoru, že pokud si už dobrovolně ničím plíce, tak alespoň něčím, co mi navodí příjemné pocity. Ubalím jointa a pak ho společně s přítelem vykouříme. Ráda balím jointy právě já, jednak mě to opravdu baví a troufám si říci, že to umím velice dobře a jednak je pro mě právě balení jakýmsi rituálním aspektem. Je to pro mě vlastně tzv. příprava k samotnému kouření a kolikrát mě právě ona příprava baví i mnohem víc. Když si zakouřím zažívám příjemné stavy, většinou uvolnění, mírné otupění, a svým způsobem nadsled nad některými věcmi, připadám si víc v pohodě a „free“.

Negativní zážitky v souvislosti v současné době nemám vůbec žádné, občas jen pocit větší únavy a větší chuti k jídlu, což se mi nelíbí v rámci udržování postavy :D ale spíše na začátcích mého užívání, se mi asi dvakrát stalo, že mi opravdu nebylo dobře, dokonce se mi i zatmělo před očima. Je ale faktem, že to bylo jen po užití marihuany kouřením. V jídle, např. v bramborácích, kde se množství nedá moc odhadnout a hlavně stav je úplně jiný, rozdílný (při kouření nastupuje ihned, při jídle trvá déle, ale pak je to ten správný „boom“), toho se opravdu bojím, mám v tomto směru více negativních zkušeností, a tak vyhledávám způsob užití marihuany pouze kouření. Marihuanu kombinuji s alkoholem a jednou, dvakrát do roka (většinou když jsem na nějaké větší taneční party – Dnb, Psytrance, nebo letní festivaly) i například s drogami amfetaminového, nebo halucinogenního typu. To je ale opravdu velice vyjimečné.

Příloha č. 7 – strukturovaný rozhovor s respondentkou F

Můj první joint jsem si dala, když mi bylo 16 let. Nebyla to tráva, ale byl to hašiš. Byla jsem na bytě u jednoho kamaráda, se kterým jsem kamarádka ještě teď. Byl tam on, já moje nejlepší kamarádka a ještě dva kluci, který jsem znala méně. Všichni jsme byli tak skoro stejně staří max. do 21 let. Když to zhodnotím, tak jenom jeden z těch kluků, měl zkušenosti s drogama takové, které ho v tuto přítomnost přivedli do velkých problémů.

Nezačala jsem kouřit pravidelně hned po prvním užití, po dalším měsíci jsem si dala joint z marihuany, přičemž to byl další výborný zážitek, kdy jsme se smáli a divili se různým věcem. Naneštěstí se mi udělalo docela hodně zle a znovu jsem to neužila tak dalších pár měsíců. Kdy jsem si zase dala, bylo to s lidmi na střední a bylo to výborné. Vytvořila se skupina, kde jsme byli všichni příležitostní huliči a hodně jsme se spolu bavili a dostalo nás pouto marihuany. To byl asi hlavní důvod opakovaného užívání. Z jakého důvodu to užívám teď? Těžko říct, jestli je to dostatečná výmluva či omluva, ale opět je to takové pouto, podle kterého jsem si okolo sebe našla spoustu dobrých lidí a nebo stále komunikuju s těmi se kterými jsem začala. Člověk si odpočine, vypne nebo se baví hloupostmi. Občasný únik od každodenního stereotypu. Práce, škola a různé povinnosti. Stýkám se převážně s lidmi, kteří marihuanu užívají, ale neberou už nic jiného navíc, nikdy to u nich nezafungovalo jako startovací droga a skoro všichni jsme dosáhli v životě již určitého postavení, které rozvíjíme i přes naši závislost.

Vyzkoušela jsem všechny formy konopí. Z možností i ze zvědavosti a musím uznat, že ten hašiš je nejlepší.

Samosebou máme oblíbená místa, na které jezdíme po celý rok nebo se scházíme u někoho doma. Místo jestli má být něčím výjimečné, tak je důležité, aby tam bylo to, co vyhledáváme. Vyhlídky, prostranství v přírodě, posedy, přehrady, rybníky. Příroda je na to ideální. Pověštinou máme s sebou různé hry, které když jdou praktikovat, tak je to lepší. A rádi se na to místo vracíme. Jointa bych si rozhodně nedala na místě, kde to neočekává ani nikdo z nás. Pracoviště, škola či nemocnice, taková ta opravdu absurdní místa, kde si člověk toho špeka dá snad jenom kvůli abstráku.

Dobu kdy užívám, nemám danou, povětšinou spíš ve večerních hodinách, občas přes den, svým způsobem jenom, když je čas si oddychnout a nemusím a ani nepořebuju, či nechci dělat něco jiného. Jedná se o to, že se nechci omezit v tom, že mám stav zhulenosti a neudělala něco do školy nebo do práce. I když užívání konopných látek mi není na překážku do školy a ani do práce. Ve škole se jedná snad jedině o to, že člověk to udělá z nudy, nekonečně dlouhé hodiny o ničem, co by stálo za udržení pozornosti a popravdě to prostě ani nejde občas. Nechci říct, že bych se ve škole nudila, ale nemám problém si svou dávku dát do školy, pokud o nic nejde. Nakonec zjistím, že mě najednou baví i ta nejnudnější věc. A do práce? Do teď jsem ve směs po brigádách a nějak to nepraktikuju, ale sem tam jsem byla na jointu, než jsem šla do práce, ale nikdy jsem to nepřehnala, tak aby na mě šlo cokoli poznat. Hulím pouze, abych se uvolnila a ne nikdy tak, abych nebyla ve střehu a neodvedla správně a za času svou práci. Brigády v hospodách, kdy nepiji a musím do rána obsluhovat, беру marihuanu pro mě ve dvě ráno jako spásu, abych byla schopná spolupracovat s opilými zákazníky a při tom neztratit hlavu a sílu. Navíc jsem byla schopná hned usnout, když jsem dorazila domů. Doba, kdy bych rozhodně neužila, je tehdy pokud se jedná opravdu o důležitou věc, nic nepodceňuji. Jedná se většinou o dobu, kdy je zkouškové ve škole a čeká mě opravdu důležitá věc nebo pokud jdu na schůzku s někým důležitým, či se jedná o to, aby opravdu nešlo vidět, že patřím mezi vyznavače marihuany. Nechci svým chováním někoho omezovat a ani dráždit společnost. Je to moje věc a bohužel není, až toliko tolerována na první dojem jak se zdá.

Povětšinou užívám marihuanu ve společnosti svých přátel a spíše s těmi, kteří si se mnou dají taky, ale nevadí mi, když je u toho člověk, který neužívá. Mám kolem sebe lidi, kterým věřím a se kterými se ráda bavím, ať ve stavu zhulenosti nebo i jen tak. Raději mám, když jsou to pro mě lidi hodně blízcí, člověk se může chovat jakkoliv, ale pokud se mi stane, že si zahulím s cizími, nedělá mi problém se chovat stejně spontánně, jako bych byla se svými. Ale o pár let dřív jsem s tím problémem měla, člověk se nemohl zbavit dojmu, že na něj někdo čumí =DDD. Ale znova povětšinou jsme stejná parta, stejné seskupení, ale již po několika let. Ve studenstkém životě jsem si našla podobné lidi se kterými to praktikuji a pak jsou lidi, před kterými si nedám a ani

se s nimi když jsem hulená nestýkám, neznám jejich názor na to a nechci jim dát šanci, aby mohli soudit člověka podle jeho závislosti. Samosebou lidi, před kterými bych si nikdy nedala jsou profesorové, zaměstnavatelé (jak kteří v hospodě si povětšinou dali se mnou) a nebo jistí členové mé rodiny. I když o mě to ví téměř celá rodina, ale nikdy bych je tím nechtěla omezit, když vím, že na to názor mají jiný než já.

Jak jsem vyzkoušela všechny druhy konopí, tak jsem zkusila je užít všemi způsoby, bongo, blunt, joint, skleněnka, fajfka v jídle i v pití. Všechno je zajímavé, ale klasický způsob je u nás joint. Takže nejčastěji praktikujeme joint. Když si hodlám jointa ubalit nevím, jestli je to pro mě rituál, ale je fakt, že postup mám od doby, kdy jsem začala asi stejný, ale jinak propracovaný. Seženu si všechny pomůcky. Rozdrtím marihuanu na hromádku vedle udělám hromádku tabáku, která musí být o půlku menší, zamíchám to, připravím si filtr a papírek a celou směs do toho vsypu, balím tzv. na backa nebo na holanda, prostě kousek papírku vždy otrhnu. Neupaluju, odtrhávám. Vždy ho i jako stvořitel musím zapálit. Udržujeme kolečko, vždy jak jdou po sobě lidi, tak se to dorží až do konce. A povětšinou je pravda, že jsme na nějakým specifickým místě. Minimálně doma u jednoho z nás, kde se tyto věci mohou praktikovat, v létě je pak dobré jezdit do přírody a na ty vyhlídky. Často se zdržujeme i v místech různých hřišť.

Po užití jsem měla několik stavu, ale povětšinou se opakují ty samé. Stav rádoby nirvany. Člověk je klidný někdy až utlumený (zbytečně velká dávka) ale když jsem s přáteli, stále jsou chvíle neskutečného smíchu nebo vmýšlení různých zabavení. Pokud se jedná o večerní jointy povětšinou jsem v klidu, bez chuti komunikovat a ve skupině nebo i sama koukám na film nebo si čtu knížku a nechci u toho být rušena. Marihuanu užívám téměř každý den, ale ne ve velkých dávkách, takže je to opravdu těžké posoudit, kdy a jaký stavy vyhledávám, záleží na okolnostech a často je u mě užití i velice spontánní až nečekané. Ale svých rituálů ze starými přáteli se držím. Špatné zkušenosti s užitím, dvakrát se mi udělalo strašně zle a jednou jsem měla pocit, že mi prskne hlava. Bohužel mě to nepřesvědčilo v tom, abych přestala užívat. Kombinace marihuany s jinými drogami? Kromě alkoholu, u kterého se to snažím nedělat, tak pak jediné už kofein nebo nikotin. S jinými drogami mám zkušenosti jen jako experimentátor, takže

hodnotit u mě tuto situaci je celkem zavádějící.

Příloha č. 8 – strukturovaný rozhovor s respondentkou G

Moji první zkušenost s marihuanou si už nejsem schopná vybavit přesně. Mám dvě varianty, kdy to bylo skutečně poprvé ☺ Jedna z nich je, že moje nejlepší kámoška, někdy když mi bylo tak 15, na její narozeniny přinesla ubaleného jointa, kterého dostala od svého bráchy. Venku u jezu jsme ho zapálily, ale protože kámoška nekouří ani cigára, vykouřila jsem ho nakonec sama a nebylo to vůbec špatný ☺ Druhá a spíš ta reálnější varianta se odehrála také v mých 15 letech. Bylo to s mým prvním přítelem, který měl co se týče marihuany i „jiných věcí“ podstatně víc zkušeností. Sešli jsme se, ubalil jointa, zeptal se jestli to chci vyzkoušet a já jsem chtěla. Proč? Byla jsem zvědavá, dělali to lidi, ke kterým jsem měla blízko, možná i proto jsem to nechápala jako něco špatného.

Nemůžu říct jistě, kde se tento můj první experiment s marihuanou odehrál. Možná si to i trochu idealizuju, ale mám na to vesměs dobré vzpomínky a pokud to nebylo s kámoškou u jezu, tak to bylo s přítelem na čistý, prázdný louce někde za sídlištěm, uprostřed kterého stál jen jediný, velký strom, kolem dokola vůbec nic. Skoro romantika by se dalo říct.

Co se tedy mých prvních zážitků týče, vždy u toho byly přítomny jen dvě osoby. Buď já a kamarádka nebo já a přítel. Marihuanu jsem nepřinesla já a ten kdo ji přinesl, nepřivedl nikoho jiného.

Dá se říct, že jsem si ve svém životě s trávou prošla takovým bouřlivým obdobím. Hulila jsem opakovaně, pravidelně a poměrně ve velkém množství. Ted' už je to jiný. Už nehulim zdaleka tolik co před rokem, přesto si i ted' dám, ale nevím, jestli to můžu nazvat opakovaně. Pokud ano, tak proč to dělám? Protože vzhledem k tomu co jsem si s trávou prožila mám na ní dobré vzpomínky a je pro mě jakýmsi symbolem uvolnění. Ani ne tak svobody...svobodně se dá dělat plno věcí, že jo. Ale pokud chci na chvíli zvolnit, „pročistit si hlavu“, chvíli nic neřešit, tak tráva je zaručený způsob, jak toho docílit. Pak je to taky samozřejmě zábava, když se to povede, že jo ☺ Člověk se může smát, až ho bolí břicho, koutky úst... a když se to povede, dokáže si na trávě

uvolněně pokecat o hodně věcech. Aspoň já teda.

Přesto jak říkám, už nehulím tolik, co dřív. Dřív jsem nebyla den bez brka a to jich někdy bylo denně hooodně. Dneska? Těžko to zobecnit, jestli jedno dvě brka týdně. Kdybych musela, tak asi tak. U mě je hroší to, že mám stále ty stejný kámoše, kteří stále a stále hulí, takže když se sejdete, je jasné co bude následovat a nezbývá nic než odmítat nebo si dát. Co tím chci říct – hulim víc, když žiju „společenským životem“.

Jo, a taky mám nějaký zkušenosti s hašíšem. A taky s různými alternativami užití konopných drog. Nejčastěji je to klasicky joint, pak jsem zkoušela bongo, sklenětku, fāju a nebo taky trávu jako tajnou ingredienci v různých pokrmech, jako máslo nebo sádlo z trávy, koláčky, bramboráky a já nevím co ještě. Mléko z trávy jsem neměla... to musím v budoucnu napravit :D To je sranda... nejčastěji ale ve formě jointu. Nerada balim, ale většinou mám vedle sebe lidi, kterým to jde líp a rychleji než mě.

A teď něco o místech, kde hulim a kde ráda hulim.. Za prvý hulit se dá úplně všude. Co preferuju? Louku, trávu s čistým nebem a sluníčkem pařícím do zad. Jednoznačně. Pak pěknou vyhlídku, kde mám město nebo i krajinu jako na dlani. A nebo cokoliv atypického. Tuhle jsme byli na výletě na zřícenině, našli jsme opuštěnou lavičku s výhledem na zborcené nádvoří. Když to řeknu blbě, tak to místo prostě vybízí k tomu to brko tam prostě zapálit. Nikdy jsi tam nebyl, je ti tam příjemně, líbí se ti tam. Nedokážu říct, kde hulim nejčastěji. U mě se to už neodvívá od toho, že musím nebo chci hulit furt, ale to pěkný místečko si pro to najdu. To znamená, že ani neexistuje místo, kde bych hulila vždy, když tam jsem. A kde bych si nedala? U nás v bytě, aby na to nepřišla mamka :D To myslím s nadsázkou... Nevím no. Není mi to příjemný na různých veřejných místech – náměstí, ulice, u památek, kde se pohybuje hodně lidí...a tak.

Nedokážu říct, kdy hulim nejčastěji, ale největší chuť mám při dvou extrémech. Když je mi fakt pěkně, nic mě netrápí, tak ještě taková třešnička na dortu je to brko. Nebo naopak když jsem ve stresu a mám starosti, to proto, abych to trochu vypustila, zlehčila... Jinak třeba v práci, respektive na brigádě, nehulim vůbec. Jednou se mi to povedlo a myslím, že mě to na příště už vytrestalo. Klasicky nic se mi nechtělo a když jsem se do něčeho pustila, musela jsem to dvakrát opravovat. Ve škole? Teď už ne, ale

párkrát jsem na vyučování zkoušená přišla, bylo mi to jedno, nikdo to nepoznal. Proč jsem se zhulila do školy? Protože mi bylo jedno kdy hulim a přišlo mi to jako sranda, jako že to třeba rychleji uteče, nebo si v tý hodině najdu něco zábavnýho. Spíš než kdy hulim vim, kdy bych nehulila. Jak jsem řekla – do práce, když půjdu na rodinnou večeři, na zkoušku...zkrátka v situacích, kdy musím být fit a kdy mi to musí myslet a když nechci poslouchat, že mám „nějaký divný oči“ ☺

Tak nějak jak už hulim míň, tak mám kolem sebe radši i míň lidí. Popravdě teď si nejradši to brko dám sama se svým přítelem. Dáme si ho, zasmějem se, pokecáme, pak si lehнем a je to taková pohodička. Když hulí víc lidí, asi mi trochu vadí, jak se mezi sebou po tom brku baví – chápu takovou tu zhuleneckou hloupoučkou náladu, ale když se sejde hodně lidí, přijde mi to takový až hloupý a snad jakoby se předháněli v tom, kdo vymyslí větší blbost. Jsou hlasitý a já už mám ráda ten svůj klídek. Dřív tomu tak nebylo, měla jsem radši víc lidí, vlastně furt mi tráva připadá jako taková společenská droga. Je jedno kolik lidí se sejde – tři, čtyři nebo třeba osm... jediná změna je v tom, že se pak smotají brka dvě místo jednoho. Tečka. Dřív jsme se scházeli třeba i jen kvůli tý trávě... teď už to nedělám. Už mi to přijde málo. Jestli chápeš, co tím chci říct... No a samozřejmě lidi, se kterými si to dáš ovlivní to, jak ti po tom bude. To je jasná věc. Jestli tě to mezi nimi baví nebo ne. Dokážou ten prožitek zesílit, ale i hodně zkazit, bych řekla. Lidi, se kterými nerada hulim nebo před kterými bych nehulila samozřejmě taky jsou. Rodina například, v mém případě jsou to kamarádi – nehuliči, taky už jsem před nima hulila, ale není mi při tom zrovna příjemně. S nima mám ráda čistou hlavu a bavit se s nimi „na jedné vlně“.

Dneska už žádné rituály ve vztahu k užívání marihuany nemám, dřív bylo rituálem i to, že když jsme se s ostatními sešli, hned se motalo. Můj současný rituál je maximálně to, o čem se zmiňuju výše – ve chvílích pohody a žádných starostí si trávu zakouřím.

Pocity po tom, co si zakouřím trávu mám většinou uvolněné a radostné. U mě ale záleží na hodně faktorech, které můj stav ovlivňují. Jak jsem již řekla, jednak jsou to lidé a také prostředí. Někdy mám pocity smíšené, ale to není zas tak časté. Někdy cítím, že „mám dost“ a to bych kolem sebe smazala všechny lidi. Vyloženě negativní

zkušenosti s marihuanou asi nemám. Už jsem to i přepískla.... ale to tak bývá se vším a zažije to určitě každý. Někdy bývá zrádná kombinace alkoholu s marihuanou. Jinak jsem zkoušela trávu i v kombinaci s jinými drogami, extází, LSD a snad i s kokainem... Na LSD jsem na ní měla vyloženě chuť, na těch ostatních mi prostě skončila v ruce.